

## ԱՍՏ՝ ԱՐԱԲ ԻՐԱԽՐԱՆՆԵՐՈՒ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՈՒՐԱԿՈՒԹԵԱՆ «ԺՈՂՎՐԴԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԿԱՐԵԽՐ ԴԵՐ ԿՐՆԱՆ ՈՒՆԵՆԱԼ ԱՐԱԲ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԻՐԱՃԵԿՈՒՄԻՆ ՄԵՉ»

Երկուշաբթի, 7 Յունուար 2019-ին, Սուրիոյ Նախագահ Պաշար ալ Ասատ Արաբ Իրախրաններու Միութեան պատուիրակութիւն մը ընդունեց, միութեան ընդհանուր քարտուղար Նասեր Յամմուտ ալ Զարաուիի Նախագահութեամբ:



Ասատ շեշտեց ժողովրդական միութիւններուն եւ կազմակերպութիւններուն կարեւորութիւնը արաբ հասարակութեան իրազեկումին, հանրային կարծիքի ձեւաւորումին եւ արաբ ժողովուրդի ինքնութեան պահպանման ուղղութեամբ:

Հանդիպումին ընթացքին կողմերը գրուցեցին արաբական երկիրներու իրավիճակին եւ անոնց դիմագրաւած դժուարութիւններուն շուրջ:

Նախագահ Ասատ դիտել տուաւ, որ արաբական երկիրները միեւնոյն մարտահրաւերներուն դէմ յանդիման կը կանգնին՝ երբեմն տարբեր ձեւերով: Ան յայտնեց, որ հարցերու լուծման բանալին երկխօսութիւնն է, որովհետեւ երկխօսութեան բացակայութիւնը տարիներու ընթացքին հարցերու կուտակման պատճառ հանդիսացած է:

Պատուիրակութեան անդամները շնորհաւորեցին Սուրիոյ ղեկավարութիւնը, բանակը եւ ժողովուրդը, որոնք քաջաբար պայքար մղեցին ահաբեկչութեան դէմ: Անոնք պատրաստակամութիւն յայտնեցին վերականգնելու Սուրիոյ եւ արաբական երկիրներու երբեմնի առողջ յարաբերութիւնը:

## ԱԻԵԼԻ ԲԱՆ 570 ԱՐԱԲԱԿԱՆ ԵՒ ԵԻՐՈՊԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԴԻՄՈՒՄ ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՅԱԾ ԵՆ ՍՈՒՐԻՈՅ ՎԵՐԱԿԱՆՁՆՈՒՄԻՆ ՄԱՍ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Լիբանանեան թերթ մը հաղորդեց, որ աւելի քան 570 արաբական, միջազգային եւ ասիական ընկերութիւններ դիմում ներկայացուցած են Սուրիոյ վերականգնումի աշխատանքներուն մաս կազմելու համար:

Թերթին համաձայն, յիշեալ ընկերութիւնները շինարարութեան, անշարժ գոյքի, փոխադրութեան եւ ճարտարարուեստի մարզերու մեծագոյն ընկերութիւններն են կը համարուին: Նման դիմումներ ներկայացուցած են նաեւ ճանապարհաշինութեան, քաղաքաշինութեան, ելթակառոյցներու վերանորոգութեան մէջ մասնագիտացած համաշխարհային ընկերութիւններ:



Թերթը նկատել տուաւ, որ Սուրիոյ վերականգնումին մաս կազմելու փափաք յայտնող ընկերութիւններուն թիւը 2019-ի կիսուն կրնայ կրկնապատկուիլ:

## ՀԱԼԵՊԻ Ս. ԱՍՏՈՒՍԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՅՈՅ ՄԵՉ ՅԻՇԱՏԱԿՈՒԹՅԱՒ ՄԵՐ ՏԻՐՈՉ՝ ՅԻՍՈՒՄ ԲՐԻՍԱՍՈՒ Ս. ՏՆՆԴԵԱՆ ԵՒ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

Կիրակի, 6 Յունուար 2019-ի առաւօտուն, Հայ Եկեղեցւոյ դարաւոր աւանդութեան համաձայն յիշատակուեցաւ մեր Տիրոջ եւ Փրկիչին՝ Յիսուսի Զրիստոսի Ս. Ծննդեան ու Յայտնութեան տօնը Բերիոյ Հայոց Թեմի եկեղեցիներէն ներս:



սի Զրիստոսի Ս. Ծննդեան ու Յայտնութեան տօնը Բերիոյ Հայոց Թեմի եկեղեցիներէն ներս:



Հալէպի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մէջ, Ս. եւ Ամմահ Պատարագը մատուցեց Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեշան Առաջնորդ Գերշ. Տէր Շահան Սրբ. Արք. Սարգիսեան:

Շար. 12 16

## ՊԸՐՐԻ. «ԱՐԱԲԱԿԱՆ ՈՐԵԻ ԺՈՂՎ ԱՌԱՆՅ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՍՆԱԿՅՈՒԹԵԱՆ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԶԵՄ ՀԱՄԱՐԵՐ»

Զորեքշաբթի, 9 Յունուար 2019-ին, Լիբանանի Նախարարներու Խորհուրդի Նախագահ Նապիի Պըրրի ըսաւ. «Լիբանանի մէջ գումարուելիք արաբական տնտեսական գագաթնաժողովին Սուրիան հրաւիրելը ընկալանք ընթացք մըն է: Անընկալանքը գագաթնաժողովը առանց Սուրիոյ ներկայութեան գումարելն է: Սուրիան ներկայ է Լիբանանի առօրեային մէջ, մէկուկէս միլիոն սուրիացի գաղթականներ ո՞ւր են այսօր: Աւելցնեմ, որ Լիբանանի Դամասկոսի մէջ իր դեսպանատունը վերստին պիտի բանայ, իսկ Սուրիոյ հետ մեր յարաբերութիւնները միևն զոս կայուն են, չեն խզուած»:



«Լիբանանի մէջ գումարուելիք արաբական տնտեսական գագաթնաժողովին Սուրիան հրաւիրելը ընկալանք ընթացք մըն է: Անընկալանքը գագաթնաժողովը առանց Սուրիոյ ներկայութեան գումարելն է: Սուրիան ներկայ է Լիբանանի առօրեային մէջ, մէկուկէս միլիոն սուրիացի գաղթականներ ո՞ւր են այսօր: Աւելցնեմ, որ Լիբանանի Դամասկոսի մէջ իր դեսպանատունը վերստին պիտի բանայ, իսկ Սուրիոյ հետ մեր յարաբերութիւնները միևն զոս կայուն են, չեն խզուած»:

Պըրրի պատասխանելով այն հարցումին, թէ ի՞նչ է պահանջուածը Լիբանանէն՝ ըսաւ. «Անձնապէս կը հաստատեմ, որ Արաբական Խորհրդարանական Միութեան գումարած որեւէ ժողով, առանց Սուրիոյ ներկայութեան ապօրինի է, իսկ ես պատրաստ չեմ ներկայ ըլլալու նման ժողովի մը»:



Խմբագրական

ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՍՓԻՒՔ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Սփիւռքի Նախարարության լուծարման որոշումը տարօրինակ թուեցաւ շատերուն, յատկապէս սփիւռքահայերուն, որովհետեւ Հայաստանի ներկայ գարգացումներուն հետեւելով Սփիւռք-Հայրենիք յարաբերութիւնները նոր որակի բարձրացնելու ռազմավարութեան մը որդեգրումը կ'ակնկալէինք, անկախ ձեւականութիւններէն, այս յարաբերութիւնները գուտ տնտեսական կամ գոսաշրջութեան շահերու դիտանկիւնէ ըմբռնողներու հայեցակէտերէն, համահայկական ժողովներէն, հանդիսութիւններէն եւ այլն:

Հաւանաբար Նախարարութիւնը չեղեալ համարելու քայլը արդիւնք էր Նախորդ տարիներուն Սփիւռքի Նախարարութեան գործառնողներուն մէջ յստակ ռազմավարութեան մը բացակայութեան կամ իրականացած ձեռնարկներուն յարաբերական եւ համահայկական հնչեղութեան իմաստով կեցուածքներու, մօտեցումներու մերձեցման ծառայելուն մէկտեղ, գործնական, շօշափելի արդիւնքներու բացակայութեան:

Այո, համահայկական հարցերու քննարկման եւ միացեալ որոշումներու կայացումին համար այլ հարթակներ կարելի է օգտագործել եւ նուազ ծախսակից միջոցներ որդեգրել, սակայն Սփիւռքի եւ Հայրենիքի կարելիութիւններուն համընդհանուր օգտագործման համար յստակ ռազմավարութիւն, մտաւորական, տնտեսական կարելիութիւններ եւ մարդու ժ պետք է տրամադրել: Այս բոլորը իրականացնելու համար փոխգործակցութեան նպատակային ծրագիր ունենալու ենք բնականաբար: Ծրագիր մը, ուր արձանագրուած ըլլան իւրաքանչիւր կողմին կարելիութիւնները, աշխատանքային դաշտին տարածքը, օգտագործելի լծակները եւ այլն:

Այսօր, անկախութենէն քառորդ դար ետք, տակաւին կը նշմարենք Սփիւռք-Հայրենիք փոխադարձ ճանաչողութեան հսկայ բաց մը, փոխադարձ կարելիութիւններու արժեւորման թերի գնահատում մը:

Հայրենակեդրոն կամ սփիւռքակեդրոն գործունեութեան կոչերէն անդին, անհրաժեշտ է նախ լաւապէս ըմբռնել իւրաքանչիւրին եւութիւնը, բազում կարելիութիւնները, դիմագրուած դժուարութիւնները, պահանջներն ու գոյութեան իմաստն ու կարելիութիւնը համահայկական ընդհանուր պատկերին մէջ:

Աւանդական Սփիւռքը, օրինակ, երբ կը պայքարի ոչ միայն իր գոյութիւնը, այլեւ ողջ արեւմտահայ մշակոյթն ու քաղաքակրթութիւնը պահելու եւ սերունդէ-սերունդ փոխանցելու համար, հսկայ աշխատանք ունի տանելու: Իսկ այս աշխատանքին սատարելը ոչ դասագիրքերու փոխանակումով կ'իրականանայ, ոչ ալ ժողովներով կամ ուսուցիչներու վերապատրաստման դասընթացներով: Անհրաժեշտ է նախ եւ առաջ նպատակային քաղաքականութիւն մշակել, այդ ուղղութեամբ միացեալ ռազմավարութիւն որդեգրել եւ արդիւնաւետ աշխատանքի ձեռնարկել: Ասիկա օրինակ մըն է միայն: Այս առումով ի՞նչ կատարուած է մինչեւ հիմա:

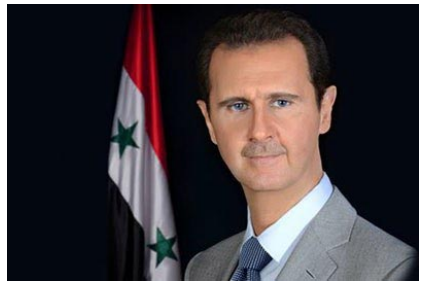
Միւս կողմէ, Հայաստանի քաղաքական, տնտեսական շահերուն սատար հանդիսանալու ինչպիսի՞ քաղաքականութիւն որդեգրած է Սփիւռքը, ընդհանուր առմամբ, անկախ ավանդական կուսակցութիւններու տարած ողջունելի աշխատանքէն, Հայ Դատի գրասենեակներուն օգտագործած քաղաքական լծակներէն, անհատ բարերարներու ժամանակաւոր ներդրումներէն: Սփիւռքը իր կարելիութիւններուն քանի՞ ամ հարիւր օգտագործած է այս նպատակին ծառայելու համար: Որքանով յաջողած են «Դեպի Երկիր» կամ «Հայրենադարձութիւն» կարգախօսերը, ինչպիսի՞ քաղաքական, տնտեսական օգտագործելի լծակներ ունի Սփիւռքը եւ որքանով օգտագործած է զանոնք: Տակաւին չենք խօսիր ոչ-ավանդական Սփիւռքին, անոր կարելիութիւններուն մասին:

Պարզ հաշուարկով մը երկպալատ խորհրդարան ունենալով, Հայաստանի մէջ սփիւռքահայութեան իրաւական ներկայութիւնը ամրագրելով, Սփիւռքի կառուցներուն հետ փոխադարձ յարաբերութիւններուն նոր որակ հարողով եւ արդիւնաւետ աշխատանքի ռազմավարութիւն մը ճշդելով Սփիւռքի Նախարարութիւնը կարելի է վերածել շարժիչ ուժի, փոխշահաւետ ծրագիրներ իրականացնող գործարանի մը իրողապէս: Գործարան մը, որ ոչ թէ տնտեսական բեռ պիտի ըլլայ պետական պիտոճէին, այլ արդիւնաւետ ու հասոյթ ապահովող գերատեսչութիւն մը, ուր պիտի հանդիպին գործարարն ու քաղաքական գործիչը, մտաւորականն ու կրթական մշակը, կրօնաւորն ու գիտնականը, եւ այս բոլորին հաւաքական աշխատանքին, գործակցութեան արդիւնքով պիտի արդիւնաւորուի Սփիւռքի Նախարարութիւնը:

Հսկայ Սփիւռք ունեցող երկիր մը, այլապէս, չի կրնար երկրորդական համարել կամ ձեւական չափորոշիչներով կառավարել Սփիւռք-Հայրենիք գործակցութեան զգայուն դաշտը:

«Գ.»

-Ամերիկեան «Ուաշինկթըն Փոսթ» թերթը «Նախագահ Ասատի Դիրքին Վերականգնումը» վերնագիրով յօդուած մը հրատարակած է, որուն հեղինակը յայտնած է, որ 2018 տարին ի շահ Նախագահ Պաշտպան Պաշտպանի Դիրքի վերականգնումը, որովհետեւ ան բազմաթիւ մարտահրաւերներ դիմագրուեց: Յօդուածագիրը հաստատած է, որ գալիք օրերը ամերիկացի դիրքին պիտի ըլլան Սուրիոյ Նախագահին համար:



Յօդուածի եզրակալակիչ պարբերութեան մէջ ըսուած է. «2018-ի ամարտին արդէն յստակ էր, որ Նախագահ Ասատ իր դաշնակիցներուն օգնութեամբ յաջողեցաւ պահպանել երկրին գերիշխանութիւնը: Սուրիոյ կառավարութեան վերահսկողութեան տակ առնուեցաւ սուրիական հողերուն մեծամասնութիւնը եւ արաբական պետութիւններ աստիճանաբար սկսան վերահաստատել Նախագահ Ասատի հետ իրենց երբեմնի յարաբերութիւնը»:

-Ռուսիոյ արտաքին գործոց փոխնախարար Սերկէյ Ռիսայով յայտնեց, որ ներկայ պայմաններուն, ինչպէս նաեւ Ուաշինկթընի՝ աշխարհին տիրելու եւ հարցերը ըստ իր պայմաններուն լուծելու ձգտումին լոյսին տակ, շատ դժուար է Միացեալ Նահանգներու Սուրիայէն ամբողջական հեռացումը պատկերացնել:



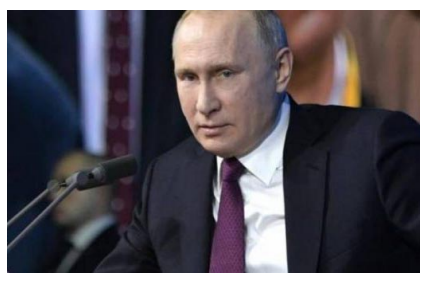
Ան յայտնեց, որ Սուրիոյ հարցին շուրջ ռուս-ամերիկեան հարողակցութիւնը երբեք չդադրեցաւ: Թէեւ այդ հարողակցութեան մասին միշտ չյայտարարուեցաւ, սակայն երկար դադարներ չունեցաւ՝ ամէլցնելով, որ Ռուսիան պիտի շարունակէ Սուրիոյ հարցով Միացեալ Նահանգներու հետ երկխօսութիւնը:

Միւս կողմէ, ամերիկացի բարձրաստիճան պաշտօնատար մը «Ռոյթըրզ»-ին յայտնեց, որ Միացեալ Նահանգներու Նախագահի ազգային ապահովութեան հարցերու խորհրդատու Ճոն Պոլթըն յայտնած է, որ ամերիկեան ուժերը ներկայ փուլին Սուրիոյ մէջ Թաւաֆ ռազմակայանէն պիտի չհեռացուին:

Պաշտօնատարը նաեւ յայտնեց, որ Պոլթըն թուրք պաշտօնատարներուն ըսած է, թէ Ուաշինկթըն դէմ է «քիւրտ դաշնակիցներուն» դէմ որեւէ յարձակումի: Պոլթըն դժգոհութիւն յայտնած է Սուրիայէն ամերիկեան ուժերու հեռացման վերաբերեալ Թուրքիոյ Նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողանի՝ «Նիւ Եորք Թայմզ» օրաթերթին մէջ լոյս տեսած յօդուածին անչլութեամբ:

Թուրք պաշտօնատարները իրենց կարգին վստահեցուցած են, որ թըրքական ուժերը Սուրիոյ մէջ զինուորական գործողութիւն պիտի չշրջապագործեն, այնքան ատեն որ ամերիկեան ուժերը այդտեղ են:

-«Շամալ Թայմզ» լրատու գործակալութեան համաձայն, ռուս քաղաքական գործիչներ ճշդած են սուրիական թղթածրարին վերաբերեալ 2019-ի Ռուսիոյ առաջնահերթութիւնները:



Անոնք նախատեսած են, որ Ռուսիա սուրիական հարցի ռազմական ուղորտին կարգաւորման կողքին, կեդրոնական Սուրիոյ տնտեսական եւ մարդասիրական թղթածրարներուն վրայ, այսպիսով կարելիութիւն ընծայելով սուրիացի տեղահանուածներու վերադարձին, երկրի վերականգնումի աշխատանքներուն եւ այլն:

Այս ծիրէն ներս, ռուսագետ, քաղաքական վերլուծաբան դոկտ. Մաիմուտ ալ Համազ դիտել տուած է, որ 2019-ին Սուրիոյ վերականգնումի աշխատանքներուն վերաշխուժացումը ռուսական քաղաքականութեան առաջնահերթութիւնը պիտի հանդիսանայ:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ ՅԱՐՈՒԹ ՀԱՄՈՇԵԱՆԻ Մահուան Զառասույնին Առիթով
Հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Եկեղեցւոյ մէջ, Ս. Եւ Աննահ Պատարագի ավարտին, Կիրակի, 13 Յունուար 2019-ին:
Հոգեհանգստեան արարողութենէն ետք, ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին հարազատներուն կողմէ, Եկեղեցւոյ դահլիճէն ներս:





# Լուրեր Հայաշխարհին

## Ժիրայր ՌԷԻՍԵԱՆ. «ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆՔԻՆ ԶԱՆՔԵՐՈՎ 2019-ԻՆ ԱՃԽՈՅԺ ԹԱՓՈՎ ԿԸ ՎԵՐԱԿԱՆՁՆԻՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՌՈՅՅՆԵՐԸ»

Սուրիոյ խորհրդարանի երեսփոխան ժիրայր ՌԷԻՍԵԱՆ «Արմենպրես»-ին հետ զրոյցի մը ընթացքին յայտնեց, որ Սուրիոյ Դաշնակցութեան 2019-ին աշխույժ թափով պիտի իրականացնէ ազգային կառոյցներու վերականգնումին աշխատանքը:

«Մենք կ'ակնկալենք, որ 2019-ը աշխարհին համար ըլլայ խաղաղ տարի մը: Դաշնակցի ազատագրումէն ետք սկսաւ վերականգնումի գործընթացը:



Կրնանք ըսել, որ կենսաբան խաղաղ ընթացքին վերադարձած է: ՆՍՕՏՏ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Արամ Ա. Կաթողիկոսը յայտարարեց վերականգնումի աշխատանքներուն սկիզբ, անոնք սկսած են եւ ընթացքի մէջ են: Պէտք է նկատել, որ այդ վերականգնումի գործընթացը միայն հայ համայնքէն ներս չի ընթանար, Սուրիոյ իշխանութիւնն ալ այդ գործին ձեռնամուխ եղած է», ըսաւ ժիրայր ՌԷԻՍԵԱՆ:

Անդրադառնալով հայ համայնքի վերականգնումին, ժիրայր ՌԷԻՍԵԱՆ յայտնեց, որ շարք մը կառոյցներ արդէն վերանորոգուած են: Ամբողջութեամբ վերանորոգուած է Դաշնակցի հայ Ազգային Պատասխարանը: Այնուհետեւ Բարէն Եփփէ Ազգային ճեմարանի մասնաշէնքերէն մէկը եւ այնտեղ կը շարունակուի ուսումնական կենտրոնը:

Նախորդ տարի վերանորոգուած է Նաեւ Սրբոց Բառասնից Մանկանց Մայր եկեղեցին, Դաշնակցութեան Եմմանուէլ եկեղեցին, ինչպէս նաեւ Դաշնակցի Կիլիկեան վարժարանը:

Ժիրայր ՌԷԻՍԵԱՆ յայտնեց, որ Դաշնակցի մէջ աշխուժացած է խանութներու, գործարաններու վերաբացման գործընթացը եւս:

«Անոնց շարքին նաեւ հայերու խանութներն ու գործարաններն են: Կըրնանք ըսել, որ արդիւնաբերական բաժինը եւս կը վերականգնուի, թէեւ ոչ ամբողջական ծաւայով, որովհետեւ ի վերջոյ շատ մը գործարաններ վնասուած են, մեծ կորուստներ կան: Ամէն պարագայի, սակայն, աստիճանաբար տեղի կ'ունենայ այդ ոլորտին վերականգնումը եւս», ըսաւ ան:

Ժիրայր ՌԷԻՍԵԱՆ յայտնեց նաեւ շատ մը սուրիահայերու Դաշնակցութեան մասին:

Ան անդրադարձաւ նաեւ Դաշնակցութեան մէջ կառավարման համակարգի փոփոխութիւններուն, նախարարութիւններու թիւի կրճատումին, որոնց շարքին է նաեւ Սփիւռքի Նախարարութիւնը: Ան այդ առնչութեամբ իր մտաւորութիւնը յայտնեց՝ ընդգծելով Սփիւռքի Նախարարութեան կարեւորութիւնը:

«Ինծի համար քիչ մը անհասկնալի է Սփիւռքի Նախարարութեան լուծարումը: Այս կառոյցը մեծ թիւով հայերու հետ գործ ունի, մեծ դերակատարութիւն ունի Դաշնակցութեան Սփիւռք կապերու ամրապնդման գործին մէջ: Սփիւռքի Նախարարութեան կարեւորութեան մասին տակաւին շատ բան կարելի է ըսել: Արժէ նաեւ հարցում ուղղել այդ ծրագիրը իրագործողներուն՝ թէ արդե՞ք այս նիւթը քննարկուած է Սփիւռքի պատասխանատու, հեղինակաւոր անձերուն հետ: Ուշագրաւ է նաեւ Մշակոյթի Նախարարութեան պարագան: Կը նախատեսուի զայն միացնել այլ Նախարարութեան մը: Մշակոյթը ժողովուրդին հայելին է, երջանկայիշատակ Գարեգին Վեհապետը յաճախ կ'ըսէր, որ մշակոյթը յաղթանակի ճամբան է», եզրակացեց ժիրայր ՌԷԻՍԵԱՆ:

## ԵԱԿ ՄԻՆՍՔԻ ԽՄԲԱԿԻ ՀԱՄԱՆԱԽԱՎԱԶՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԱՏՐՊԷՅՃԱՆԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՈՐԾՈՅ ՆԱԽԱՐԱՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՆԴՊՈՒՄԻ ԱՌԱՋԱՐԿ ՆԵՐԿԱՅԱՌՈՒՅԱԾ ԵՆ

Դաշնակցութեան Կրտսեան Գործոց Նախարարութեան մամլոյ խօսնակ Աննա Նաղդալեան 8 Յունուարին «Արմենպրես»-ի հետ զրոյցի մը ընթացքին յայտնեց, որ ԵԱԿ Մինսքի խմբակի համանախագահները առաջարկած են, որ Յունուարին տեղի ունենայ Դաշնակցութեան եւ Ատրպէյճանի արտաքին գործոց նախարարներուն հանդիպումը:



«ԵԱԿ Մինսքի խմբակի համանախագահներուն կողմէ առաջարկ ներկայացուած է Յունուարին արտաքին գործոց նախարարներու հանդիպում մը իրականացնելու: Դաշնակցութեան մասին յայտարարութիւնը կը կատարուի համաձայնուած կարգով», ըսաւ Նաղդալեան:

## ՎԱԶՐԱՍ ԲԱԼԱՅԵԱՆ. «ԿԱՐԵՒԻ ԳԵ ԱՅՍ ԴԱՐՈՒՆ ՈՒՆԵՆԱԼ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԵՆՍՈՒՆԱԿ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՅՅՈՒՄԻ ՀԱՐՅԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ»

Արցախի Դաշնակցութեան Ազգային Ժողովի փոխխօսնակ Վահրամ Բալայեան «168.am»-ին հետ զրոյցի մը ընթացքին ամփոփելով 2018-ի դէպքերը ըսաւ. «Դժուար է ըսել, որ Արցախի հարցով 2018-ին որեւէ արտակարգ բան տեղի ունեցաւ: Դարցին վերջնական լուծումը ապահովելու համար ըստ էության եսկան քայլեր չառնուեցան: Այնուամենայնիւ, սակայն, 2018-ին Արցախի փորձեց քայլ մը եւս առնել պետականութիւնը ամրապնդելու, տնտեսութիւնը զարգացնելու համար, ծաւայուն աշխատանքներ տարուեցան սահմանային գօտին ամրապնդելու համար»:

Անդրադառնալով 2019-ին Արցախի հարցին առնչուող ակնկալիքներուն, Վահրամ Բալայեան ըսաւ, որ բարդ աշխարհաքաղաքական զարգացումներու պայմաններուն մէջ դժուար է կանխատեսել, թէ Արցախի հարցով ինչպիսի՞ գարգացումներ կարելի է ակնկալել:



«Կը կարծեմ, որ դիւրին պիտի չըլլայ, քանի որ Ատրպէյճան վերջին ամիսներուն փափուկ քաղաքականութենէն անցաւ դէպի արեւելի կողմ դիրքորոշման: Դաշնակցութեան մէջ ձեւաւորուած է Նոր իշխանութիւն, ուստի անոր առջեւ կը դրուին Նոր պահանջներ, գորս, բնականաբար, անկարելի է կատարել: Այդ պահանջքը Ատրպէյճան յաճախ կը կրկնէ, ատիկա Արցախի յանձնումն է Ատրպէյճանին»:

Կը կարծեմ, որ հայութեան համար այսօր Արցախը դարձած է պատուոյ, արժանապատուութեան հարց եւ 21-րդ դարուն հայկական պետականութիւն ունենալու եւ պահպանելու առանցք: Այս տեսանկիւնէն մեկնելով, հայ ժողովուրդը իր ուժերը կը համախմբէ, որպէսզի ազգին համար կարեւորագոյն հարցը լուծէ, քանի որ սա միայն Արցախի հարցը չէ:

Կարելի չէ այս դարուն ունենալ Դաշնակցութեան կենտրոնակ Դաշնակցութիւն, առանց Արցախի հարցը լուծելու: Կը կարծեմ, որ այս գիտակցութիւնը ունի Դաշնակցութեան քաղաքացիներուն մեծամասնութիւնը, ինչ որ մեզի համար համախմբող ուժ կը դառնայ դիմակայելու 2019-ի մարտահրաւերները», շեշտեց Վահրամ Բալայեան:

Զրոյցի ամփոփումով Բալայեան Նոր տարուան առիթով համայն հայութեան խաղաղութիւն եւ միասնականութիւն մաղթեց. «Յաւուր, մենք թուաքանակով փոքր ժողովուրդ ենք եւ մեզի համար անկարելի հարց չկայ, եթէ միասնական ըլլանք: Կը մաղթեմ, որ իւրաքանչիւր ընտանիքի մէջ ըլլայ բարեկեցութիւն եւ իրօքնաբերական իրականացում»:

## ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՎԻ ԱՌԱՋԻՆ ՆԻՍԸ ՏԵՂԻ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐԻՆ

Դաշնակցութեան Կրտսեան Կեդրոնական Ընտրական Յանձնաժողովի նախագահ Տիգրան Մուկուչեան յայտարարեց, որ յանձնաժո-



ղովը 4 Յունուար 2019-ին գումարած արտակարգ նիստին ընթացքին հաստատած է Ազգային Ժողովի պատգամաւորներու անուանացանկը եւ Նորընտրի Ազգային Ժողովի առաջին նստաշրջանի գումարման օրը: Ըստ այնմ, Նորընտրի Ազգային Ժողովի անդամակազմի նիստը տեղի պիտի ունենայ 14 Յունուարին, առաւօտեան ժամը 10:00-ին:



## ՀԱՅ ՄԱՄՈՒԼԻ ՏԱՐՈՒԱՆ ՆՈՒԻՐՈՒԱԾ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ՍՐԲԱՏԱՌ ԿՈՆԴԱԿԻ ԸՆԹԵՐՑՈՒՄ

2019 տարին ՆՍՕՏՏ Արամ Ա. Կաթողիկոս հռչակեց «Հայ Մամուլի Տարի»: Արդարեւ, Կիրակի, 12 Յունուար 2019-ին, Անթիլիասի Մայրավանքի Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ Մայր Տաճարին մէջ, ինչպէս նաեւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութեան թեմերու բոլոր եկեղեցիներէն ներս, Սուրբ եւ Ամահ Պատարագի ընթացքին պիտի ընթերցուի Վեհափառ Հայրապետին Հայրապետական Սրբատառ Կոնդակը:



Կոնդակին մէջ Նորին Սրբութիւնը շեշտել է ետք հայ մամուլին կարելորութիւնը՝ կոչ կ'ուղղէ. -

2019 մեր թեմակալ առաջնորդներուն, ազգային իշխանութիւններուն, մեր քոյր կազմակերպութիւններուն ու հայ մամուլի օրկաններուն՝ հանդիսութիւններու, սեմինարներու, համագումարներու, դասախօսութիւններու, ցուցահանդեսներու կամ հրատարակութիւններու ճամբով, լուսարձակի տակ բերելու հայ մամուլին եզակի կարելորութիւնը մեր ժողովուրդի կեանքին մէջ:

2020 Հայաստանի մէջ պետական, իսկ Սփիւռքի մէջ համայնքային պատասխանատուներուն, գործնական միջոցներով ներկայ կանգնելու հայ մամուլին՝ շեշտելով անոր վիճակուած բազմակողմանի դերը: 2021 մեր ունեւոր ազգայիններուն, հայ մամուլին տրուած պատահական լուրջ արժանատիքներն անդին, յատուկ հիմնադրամներ հաստատելու՝ հայ մամուլին արդիականացման եւ ընդհանրապէս վերակազմակերպման սատարող ծրագիրներու իրագործման:

2022 խմբագիրներու ու լրագրողներու պատրաստութեան ու վերաորակաւորման յատուկ դասընթացքներ հաստատելու, յատկապէս Սփիւռքի մէջ: Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը պատրաստ է նման նախաձեռնութեան դիմելու՝ գործակցութեամբ հայ մամուլի պատասխանատուներուն:

2023 մեր ժողովուրդի բոլոր գաւակներուն, հեռու մնալու կայքէջերու ճամբով հրամցուող ընդհանրապէս անորակ ու անդիմագիծ մամուլէն, եւ իրենց ամուր կապուածութիւնը գործնապէս արտայայտելու տպագիր հայ մամուլին նկատմամբ, բաժանորդագրուելով եւ հաղորդ դառնալով անոր բովանդակութեան:

2022 խմբագիրներու ու լրագրողներու պատրաստութեան ու վերաորակաւորման յատուկ դասընթացքներ հաստատելու, յատկապէս Սփիւռքի մէջ: Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսութիւնը պատրաստ է նման նախաձեռնութեան դիմելու՝ գործակցութեամբ հայ մամուլի պատասխանատուներուն:

## ՆԱԷՊԻ ՄԷՋ ՆԱՅՐԵՆԻ ԳՐՈՂ ՖԵԼԻՔՍ ԲԱԽՉԻՆԵԱՆԻ ԳԻՐՔԵՐՈՒՄ ՇՆՈՐՀԱՆԴԵՍԸ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱՒ

ՀՀ Հայկաի Գլխաւոր հիւպատոս Արմեն Սարգսեանի հովանաւորութեամբ 25 Դեկտեմբերին, Հայկաի Կրթասիրաց Մշակութային

Ապա բեմ բարձրացան Հայկաի հայերէք համայնքներու հոգեւոր հայրերը, Սուրիոյ Հանրապետութեան հորհրդարանի հայ պատգամաւոր



Միութեան սրահէն ներս տեղի ունեցաւ հայրենի գրող Ֆելիքս Բախչինեանի սուրիահայերուն Նուիրուած եռագրութեան՝ «Հայկաի Փղրկութեան Ափ», «Djéjà vu. Հայկաի Միւրոյ եւ մահուան Հովիտ» եւ «Մի Գի-

Ժիրայր Բեյխեան, ՀԲԸՄ Սուրիոյ Շրջանակային Յանձնաժողովի



շեր Աթաթուրքի Սենեակում» գիրքերուն շնորհանդէսը:

ատենապետ Ներսէս Ներսոյեան, ՀՀ Հայկաի Գլխաւոր հիւպատոս Արմեն Սարգսեան եւ Ֆելիքս Բախչինեան

Շնորհանդէսին բացումը կատարուեցաւ Սուրիոյ եւ Հայաստանի Հանրապետութեան քայլերգներով: Այնուհետեւ ներկաները մէկ վայրկեան յոսնկայս լռութեամբ յարգեցին Սուրիոյ պատերազմի զոհերուն յիշատակը:



Բացման խօսքով հանդէս եկաւ ՀՀ Հայկաի Գլխաւոր հիւպատոս Արմեն Սարգսեան: Ապա ցուցադրուեցաւ Ֆելիքս Բախչինեանի «Մի Գիշեր Աթաթուրքի Սենեակում» վեպին բեմագրութեամբ նկարահանուած «Մի Գիշեր Պարոն Հիւրանցում»

եւ միասնաբար կատարեցին գիւնեծօնի աւանդական արարողութիւնը: Զեռնարկի աւարտին շնորհակալական խօսքով հանդէս եկաւ



շարժանկարը (բեմադրիչ՝ Երուարդ Տեր Սահակեան):

Ֆելիքս Բախչինեան եւ իր գիրքերն օրինակներ Նուիրեց Հայկաի հոգեւոր, կրթական, մշակութային ու հայրենակցական միութիւններու ներկայացուցիչներուն, Գրիգոր Շամամեանին եւ Յակոբ Սահակեանին:

Ֆելիքս Բախչինեանի կեանքին եւ գրական գործունեութեան մասին զեկոյցով հանդէս եկաւ Հայ Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան Հայկաի մասնաճիւղի վարիչ քարտուղար Թամար Խապայեան:

Թղթակից

«Գանձասար» շնորհակալութեամբ ստացաւ

**« Գ Ո Յ Ա Ր »**

համոյթի 2019-ի տարեկան օրացոյցը:

«Գանձասար» շնորհակալութեամբ ստացաւ Վիգէն Աւագեանի

**«ԳԱՂԱՓԱՐԻ ԵՒ ԱՉԱՏՈՒԹԵԱՆ ԶԱՅՎԱԿԻՐԸ»**

գրքոյկը, հրատարակութեամբ Համազգայինի «Վահէ Սեթեան» հրատարակչատան «Արամ Մանուկեան» Մատենաշար, թիւ 1:

Ինչպէս նաեւ Կարօ Յովհաննէսեանի

**«ՍՈՂՈՍՈՆ ԹԵՂԻՐԵԱՆ 1896-1960»**

գրքոյկը, հրատարակութեամբ Համազգայինի «Վահէ Սեթեան» հրատարակչատան «Արամ Մանուկեան» Մատենաշար, թիւ 2:



ՀԱՐՅԱԶԻՈՅ

«ՆԱՅԱՇՈՒՆՉ, ԶԵՐՄ ՈՒ ՓՈՔՐԻԿ ՆԱՅՐԵՆԻՔ ՄԸՆ Է ՆԻՄՆԱՐԿԸ, ՈՒՐ ԿԸ ՆՆՉԷ ՄԻԱՅՆ ՆԱՅԵՐԷՆ», «ԳԱՆՁԱՍԱՐ»ԻՆ ԸՍԱԲ ՄԻՒՎԱ ՃԱՊԱՂՋՈՒՐԵԱՆ

22-ամեակը բոլորած Յամագգայինի Յայագիտական Յիմնարկը իր հիմնադրութենէն մինչեւ օրս կը շարունակէ գործել նոյն թափով: Յայագիտական Յիմնարկը գաղութի մէջ հայերէնի բարձրագոյն կրթութեան միակ ուսումնարանն է, որ մասամբ հայագիտական ուսման տեսչը ունեցողներուն ծարաւը կը յագեցնէ: Յիմնարկը հասցուցած է նկատառելի թիւով կրթական մշակներ, որոնցմէ մաս մը Յալէպի մէջ կը գործէ, մաս մըն ալ՝ Սփիւռքի այլ գաղութներու:

Յալէպի դժոխակ պայմաններուն մէջ իսկ Յայագիտականը ո՛չ մէկ օր իր դռները փակեց: Դասաւանդութիւնը շնորհաւորեցաւ, ընդհակառակն՝ ուսանողներն ու դասախօսները ամէն օր կը հանդիպէին Յայագիտականի երդիքին տակ եւ իրարու ուժ եւ կորով կը փոխանցէին:

Այս տարեշրջանին, Յամագգայինի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութիւնը նշանակեց հիմնարկի նոր վարիչ-տնօրէնուհի մը: Ուսումնական կարգերը պատասխանատուութիւնը յանձնուեցաւ Սիլվա Ճապաղջորէանին:

Ստորեւ կը ներկայացնենք օրդ Սիլվայի հետ տեղի ունեցած մեր մտերմիկ հարցազրոյցը:

«Գանձասար».- Խնդրեմ ներկայացնէք Յամագգայինի Յայագիտական Յիմնարկի նպատակն ու ընդհանուր ծրագիրը:

Սիլվա Ճապաղջորէան.- Յամագգայինի Յայ Կրթական եւ Մշակութային Միութեան հիմնադիրներէն Յ.Օհանջանեան ըսած է. « Յամագգայինը պիտի հանդիսանայ հայուն ՄԻՏԸԸ, այնպէս ինչպէս հայութեան ԿԱՄԸԸ եղած է ԳՅԳ-ն եւ ՄԻՐՏԸ՝ Յայ Օգնութեան Խաչը»:

Յամագգայինը այսօր հպարտութեամբ կը յիշատակէ իր ծնունդին եւ շարունակուող երթին 90-ամեակը: Ան նորովի ու ծաւալուն գործունեութեամբ կը շարունակէ իր գործունեութիւնը: Յամագգայինի Սուրիոյ ընտանիքը, հաւատարիմ իր առաքելութեան, 1930 թուականէն ի վեր հաստատակամ կը քալէ մշակոյթի անդաստանէն ներս: Յամագգայինի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութիւնը իր առաքելութեան գիտակից յանձնառութեամբ, 1996-ին հիմնեց Յամագգայինի Յալէպի Յայագիտական Յիմնարկը, որ կը գործէ որպէս միաւոր եւ ունի վարչութիւն՝ կարգաւորելու հիմնարկի աշխատանքներն ու ընթացքը:

Յիմնարկը ընդհանրապէս կը հետապնդէ հետեւեալ նպատակները.-

ա. - Յարմար ենթահող պատրաստել՝ ազգային մշակոյթով յագեցած շրջանաւարտներ կազմաւորելու, գաղութի մշակութային կեանքը հարստացնելու հեռանկարով:

բ. - Առիթ ընծայել հայագիտական նիւթերու նկատմամբ հակում ունեցող ուսանողներուն՝ իրենց ուսումը շարունակելու:

գ. - Պատրաստել որակաւոր մարդուժ գաղութի միութիւններուն համար:

դ. - Պատրաստել ուսուցիչներ՝ գաղութի ուսումնական հաստատութիւններուն համար եւ ի պահանջել հարկին՝ վերադարձաւորել գաւտնը:

Յամագգայինի Յալէպի Յայագիտական Յիմնարկի ընդհանուր ծրագիրը հայագիտական նիւթեր ընդգրկող քառամեայ կրթական ծրագիր մըն է, ուր ներառուած են հայագիտական հետեւեալ նիւթերը.-

Յայոց լեզու (տեսական եւ գործնական), գրաբար, աշխարհագրութիւն, հայոց պատմութիւն, գրականութիւն (հին եւ արդի), սփիւռքահայ գրականութիւն, բանահիւսութիւն, մատենագրութիւն, հայ եկեղեցւոյ պատմութիւն, հայերէն ձեռագիրներու եւ մամուլի պատմութիւն, լրագրութիւն (տեսական եւ գործնական), աղբիւրագիտութիւն, հայ դպրոցի եւ մանկավարժութեան պատմութիւն, հոգեբանութիւն, հայ դատի պատմութիւն, եւ այլն:

«Գ».- Յակառակ պատերազմի աննպաստ պայմաններուն, մարդուժի նկատառելի նուազումին (Լաւ եւ հայագիտականի դասախօսներու), հիմնարկը չփակեց իր դռները եւ շարունակեց գործել ու հայ գիրին ու գրականութեան հանդէպ հետաքրքրութիւն ստեղծել նոր սերունդին մօտ, մղել որ երիտասարդները հարստացնեն իրենց գիտելիքներն ու միտքը եւ խորասուզուին հայ լեզուի եւ գրականութեան անդաստանին մէջ: Ներկայիս ի՞նչ վիճակ կը պարզէ հիմնարկը:

Ս.Ճ.- 90-ամեայ կենսափորձով հարստացած այս միութիւնը առանց ընկրկումի կը քալէ հիմնադիրներու ուղիէն, դիմագրաւելով նոր եւ ըզնուարին մարտահրաւերներ, յաղթահարելով ծառայող դժուարութիւններ՝ ի խնդիր յանձնառու հայ երիտասարդ սերունդի պատրաստութեան եւ հայ մշակոյթի պահպանման:

Ծիշո՞ւ է, որ անցնող տարիներուն անգուրջ պատերազմը օրէ-օր կը ծաւալէր եւ աշխատանքի անընդմադ պայմաններ կը ստեղծէր, բայց շարունակեցինք ապրիլ, մշակութային կեանքը շարունակեց իր երթը, կրթական բոլոր հաստատութիւնները չփակեցին իրենց դռները, այլ առաւել հաստատակամ եւ վըճուական շարունակեցին իրենց վըստահուած աշխատանքը:

Պատահական չէր հիմնարկի

յառաջացումը, այլ ուներ նպատակ, եւ նպատակի մը ծառայող որեւէ աշխատանք չի նահանջէր, այլ իր նպատակին ու առաքելութեան խոր համոզումով կը յաղթահարէ բոլոր դժուարութիւնները:

Ներկայիս հիմնարկը ունի 30/35 ուսանող-ուսուցիչներ, որոնք կը հետեւին քառամեայ ամբողջական ծրագիրին եւ կամ մասնակի նիւթերու, ինչպէս՝ հայ լեզու (տեսական եւ



գործնական), ուղղագրութիւն, հայոց պատմութիւն, լրագրութիւն (տեսական եւ գործնական)...: Նկատելի է ուսանողներու հետաքրքրութիւնը, ամէնօրեայ մասնակցութիւնը դասապահներուն եւ իրենց մտերիմ յարաբերութիւնը:

Յիմնարկը ունի վեց դասախօսներ, որոնք տազնապի օրերուն անգամ անվիատ շարունակեցին իրենց ներկայութեամբ եւ ծով գիտելիքներով արդիւնաւորեցին հիմնարկին աշխատանքը:

Յայաշունչ, ջերմ ու փոքրիկ հարեւոյց մըն է հիմնարկը, ուր կը հնչէ միայն հայերէն:

«Գ».- Կը շնորհաւորենք ձեզ՝ Յիմնարկի տնօրէնի պատասխանատու պաշտօնի ստանձնումին առիթով: Իւրաքանչիւր պատասխանատու խոր հաւատք ունենալով կառոյցի առաքելութեան նկատմամբ, նոր շունչով, նոր եռանդով, նոր գործելաճոճով, գործակալութեան ոգիով կը ջանայ թափ տալ հիմնարկի աշխատանքին, սովորաբար: Ի՞նչ ծրագիր կը նախատեսէք մշակել: Այսօր հիմնարկը ի՞նչ բանի կարիք ունի առաւելաբար:

Ս.Ճ.- Յամագգայինի Յալէպի Յայագիտական Յիմնարկը, հիմնադրութեան թուականէն մինչեւ պատերազմական տագնապալի տարիներու սկիզբը, իր ծրագիրը կ'իրագործէր եւ աշխատանք կը ծաւալէր Ազգ. Զարէն Եփփէ Ճեմարանի հայաշունչ յարկին տակ: Բայց տագնապի տարիներուն, ստիպուած տեղափոխուեցաւ ԱՄժ Տուն, ուր ստեղծուեցաւ առաւելագոյն յարմարաւետ պայմաններ՝ շարունակելու հիմնարկին աշխատանքը:

Ներկայիս, Նոր Գիւղի մէջ գըտնուող Ազգ. Չաւարեան վարժարանը վերանորոգման փուլի մէջ է, եւ կը ծրագրուի, որպէս Չաւարեան Մշակութային կեդրոն, Յամագգայինի ընդհանուր գործունեութիւնը այնտեղ իրականացնել, նաեւ Յա-

մագգայինի Յալէպի Յայագիտական Յիմնարկը տեղափոխելու: Նոր կառոյցէն ներս պիտի ունենանք դասարանային յարմարութիւն, որ պիտի նպաստէ ուսումնառութեան առաւել հեզասահ ընթացքին:

Կը ծրագրուի նաեւ՝

Ա. - Զարգացական աշխատանքով գարկ տալ գաղութէն ներս դարձեցնելու ծանօթացման:

Բ. - Սերտել եւ ապա համալրել ներկայիս կիրարկուած ծրագիրը, գայն առաւել արդիւնաւետ եւ ամբողջական դարձնելու հեռանկարով, համախորհուրդ միաւորի վարչութեան եւ դասախօսներուն հետ:

Գ. - Վերադասաւորել Յիմնարկի հարուստ գրադարանը եւ գայն հասանելի դարձնել ուսանողներուն, օգտակար դառնալով անոնց ուսումնասիրական աշխատանքներուն:

Դ. - Օգտուիլ արհեստագիտութեան ընձեռած դիւրութիւններէն եւ համացանցի միջոցով, հեռակայ կարգով օգտուիլ Սուրիայէն դուրս գտնուող մասնագետ եւ փորձառու դասախօսներու կարելիութիւններէն:

«Գ».- Եւ վերջապէս ի՞նչ կ'առաջարկէք հայ լեզուի ու գրականութեան նկատմամբ հետաքրքրութիւն ունեցող երիտասարդ- ուսուցիչներուն: Ինչպիսի՞ պայմաններ պէտք է բոլորեն անոնք հետեւիլ կարենալու համար Յամագգայինի Յալէպի Յայագիտական Յիմնարկին եւ օգտուելով անոր ծրագիրէն՝ հետագային գործնական ներկայութիւն դառնալու մեր վարժարաններուն, մամուլին եւ միութիւններուն մէջ:

Ս.Ճ.- Յիմնարկի դասընթացքին կրնան հետեւիլ սուրիական պետական պաշտօնակալի վկայական ունեցող եւ նախընտրաբար հայկական ճեմարանի մէջ երկրորդական ուսում ստացած ուսանողներ:

Կարեւորագոյն եւ գլխաւոր պայմանն է սեր եւ հետաքրքրութիւն ունենալ գիրին եւ գրականութեան հանդէպ, չբաւարարուիլ ծրագիրին մէջ ներառուած դասագիրքերով, այլ ինքնազարգացումով եւ ընթերցանութեամբ հարստացնել մտային եւ գրական պաշարը:

Շնորհակալութիւն հիմնարկը հովանաւորող ու ամէնօրեայ աշխատանքը բժախնդրօրէն հետապնդող ու ընթացքին հետեւող Յամագգայինի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութեան եւ Միաւորի Վարչութեան:

Շնորհակալութիւն Բերիոյ Յայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ Գերաշնորհ Տ.Շահան Ս.Արք. Սարգիսեանի հովանաւորութեան, հոգատարութեան եւ աջակցութեան համար: Այս բոլորը, կը հաւատանք, պիտի ծառայեն մեր հայկական կեանքին նոր որակ հաղորդելու:

Յարցազրոյցը վարեց Յամագգայինի Յայագիտական Յիմնարկի Դ. Կարգի ուսանողուհի՝ Յուլեր Ապաճեան



### ՊՈՒԹԵՆԻ ՍՈՒ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵՆԵՆ ԵՏԶ ԱՄՆ-Ի ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐԷԻԱ ՄԵՎՆԵՅԱԼ

Երեւան, «Երմէնիհապեր».- 8 Յունուարին ամերիկացի բարձրաստիճան պաշտօնեաներէ բաղկացած պատուիրակութիւն մը Թուրքիա մեկնեցաւ: Պատուիրակութեան կազմին մէջ ընդգրկուած էին ԱՄՆ Նախագահի ազգային անվտանգութեան հարցերով խորհրդակցական ճոն Պոլթըն, գինուծի գլխավոր շտապի պետ ճոզէֆ Թալթորֆ, ինչպէս նաեւ Սուրիոյ մէջ ԱՄՆ-ի յատուկ ներկայացուցիչ ճեյմս ճեֆրիս:

Ամերիկեան պատուիրակութիւնը Անգարայի մէջ շարք մը հանդիպումներ ունեցաւ թուրք բարձրաստիճան պաշտօնեաներու հետ: Քննարկուեցան թուրք-ամերիկեան յարաբերութիւններուն առնչուող բազմաթիւ հարցեր: Օրակարգի վրայ դրուեցաւ յատկապէս Սուրիայէ ամերիկեան ստորաբաժանումներուն դուրսբերման գործընթացը, Սուրիոյ քրտական ուժերու, ամերիկեան թուրք միլիտարներ, իսլամական քարոզիչ, կիւլէական համայնքի առաջնորդ Ֆեթհալլա Կիւլէի յանձնումին հարցերը:



Քննարկուեցան նաեւ «Քիւրտիստանի Բանուորական Կուսակցութեան» հարցը, թուրք-ամերիկեան ռազմական եւ տնտեսական յարաբերութիւններուն առնչուող հարցեր (ամերիկեան Patriot գեներալիտիւտային ԶՕՊ համակարգեր գնելու, երկկողմ տնտեսական յարաբերութիւնները Նախկին մակարդակին հասցնելու հարցեր):

Նախօրէին Պոլթըն հանդէս եկած էր սուր յայտարարութեամբ մը: Ան ըսած էր, որ ԱՄՆ պիտի չհեռանայ Սուրիայէն, մինչեւ Թուրքիայէն երաշխիքներ չստանայ, որ Սուրիոյ քիւրտերուն ուղղութեամբ յարձակումներ պիտի չիրականանան եւ անոնց անվտանգութիւնը չպահովուի:

Թուրքիոյ Նախագահի մամլոյ խօսակց Իպրահիմ Զալըն Պոլթընի յայտարարութիւնը անհիմն անուանած էր՝ պնդելով, որ, իբրեւ թէ, Թուրքիոյ բոլոր քայլերը Սուրիոյ մէջ ուղղուած են Սուրիոյ քիւրտ բնակչութեան անվտանգութեան ապահովումին:

### «ԱՌՅԱ». ԹՈՒՐԷԻՈՅ ՊԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄԵՋ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍԹԻՒՄՅԻՆ ԿԱՅԱՆԸ

Թուրքիոյ պատմութեան մէջ առաջին անգամ եթեր մուտք գործած է հայկական պատկերասփիւռային՝ «Լոյս» թերթին համանուն կայանը:



Ըստ «Դեմոկրատիապեր»-ի, «Լոյս Թի Վի»-ն առաջին ուղիղ սփռումը կատարած է 6 Յունուարին, Պոլսոյ Ս. Վարդանանց եւ Գում Գափու թաղամասի Ս. Մարիամ եկեղեցիներէն՝ Զրիստոսի Շննդեան տօնին:

«Լոյս Թի Վի»-ի եւ «Լոյս» լրատուական խորհուրդի անդամ Յարութիւն Զուրալ ըսած է,

որ կայանը «ծնած է» Շննդեան տօնին հետ: Անոր համաձայն, այսուհետեւ հայերէն եւ թրքերէն ծրագրեր պիտի սփռուին:

Զուրալ յայտնած է, որ կայանին գաղափարը իր հօր՝ 35 տարիներու լրագրող Արամ Զուրալի Նախագիծն էր:

Պատկերասփիւռային կայանը պիտի սփռէ հայ համայնքը հետաքրքրող լուրեր, ինչպէս նաեւ արուեստի, մշակոյթի, մարմնակրթութեան, առողջապահութեան, տնտեսութեան ու քաղաքականութեան առնչուող հարցերը:

### ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Ղազէեան ընտանիքը շնորհակալութիւն կը յայտնէ բոլոր անոնց, որոնք անձամբ, ծաղկեպսակով, նուիրատուութեամբ կամ հեռաձայնով մասնակից դարձան իրենց հարազատին՝

### ՀԱՆԳՈՒՅԵԱԼ

### ՄԱՆՈՒԿ ՂԱԶԷԼԵԱՆԻ

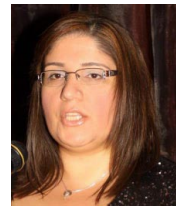
մահուան սուգին:

Ղազուցեայի քառասունքի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 13 Յունուար 2019-ին, յաւարտ Ս. եւ Աննահ Պատարագի, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ մէջ, Նոր Գիւղ - Յայէպ:

Յետ հոգեհանգստեան արարողութեան ցաւակցութիւնները պիտի ընդունուին «Տիգրանեան» սրահէն ներս:



### ՄՈՍԵՐԸ ԿԱՌԵՆԵ...



Նորա Բարսեղեան

- Նոնա՛, մոմ վառենք: Մինչ եկեղեցիէն դուրս մթնոլորտը տօնական է, Կաղանդ Պապան եւ անոր ընկերակցող կերպարները կ'երգեն ու կը պարեն, փոքրիկ ձեռքը ափիս մէջ սեղմած՝ երկուքով կը մտնենք եկեղեցի:

- Քահի՞ հատ մոմ պիտի վառենք, - կը հարցնէ մանուկ Տեսիլը:

- Եօթը հատ, - կը պատասխանեմ՝ զինք մոմերուն մօտեցնելով:

Լռութիւն է եկեղեցւոյ մէջ, կիսալոյս, խորհրդաւոր: Միասնաբար կ'ուղղուինք վառող մոմերուն կողմը՝ իւրաքանչիւր տարբեր գագացումներով ողողուած: Մանուկին համար անմեղութիւնն է տիրակալը, բնականաբար, մոմերուն լոյսն ու բոցը, անոնց պարիս առթած հետաքրքրութիւնը, մոմ վառելու արարողութիւնը ինքնին ուրախութիւն

անկէ, ըլլան մեզի ապաւեն ու առաջնորդ:

Կը վառենք աշխարհի բոլոր մանուկներուն համար, որպէսզի Կաղանդ Պապուկը այցելէ ամէնուն, նուէրներ տայ ցուրտն ու մութը, ռումբերուն պայթիւնները իրենց ընկեր դարձուցած անմեղ մանուկին ու պատանիին եւս, որովհետեւ անոնք կամովին չէ, որ ընտրած են Նման կեանք՝ գրկուելով տօնը գգալէ, անոր բարիքները վայելելէ: Նաեւ՝ բոլոր այն գաւակներուն համար, որոնց ծնողները մոռցած են, թէ որքան վեհաազգայնութիւն ստանձնած են իրենք՝ լոյս աշխարհի բերելով իրենց գուրգուրանքին կարիքն ունեցող անմեղ եակները:

Կը վառենք մեզմէ առյաւելտ հեռացած մեր սիրելիներուն յիշատակին համար, յատկապէս անոնց, որոնց չհասանք մեր սերն ու կարօտը արտայայտելու, ուշացանք խոստովանելու, որ իրենք թանկագին ու կարելոր են մեզի համար... արդեօք մե՞նք ուշացանք, թէ իրենք շուտ մեկնեցան ու բաժնուեցան մեզմէ...

Կը վառենք Լիբանանի համար, ուր բացած ենք մեր աչքերը՝ կամայ-ակամայ, ուր կ'ապրինք՝ դիւրին ու դժուար մեր առօրեային հետ շաղախելով, ուր կը պայքարինք հայ մնալու համար: Կը սիրենք այս երկիրը, թէկուզ ան չսիրէ մեզ, ի վերջոյ հո՞ն է, որ իրենց առաջին հանգիստ շունչը առին Յայոց Յեղասպանութենէն ճողոպրած մեր մեծ ծնողները, հո՞ն է, որ կերտեցին, կառուցեցին ու աճեցան, այս երկրի հողին է, որ իրենց արիւնը միախառնեցին մեր երիտասարդները: Խաղաղութիւն Լիբանանին, անելի լաւ կեանք՝ հոս ապրողներուն:

Կը վառենք մեր թանկագին Յայաստանին համար եւ ի սրտէ կը մաղթենք, որ անկկա մնայ անսասան, անցնում, Նորը կերտելու հեռքին մէջ վնասները ըլլան բազում, այլ Նորը բերէ բարին, լաւը, անկեղծը, անաղարտը: Վերջապէս Յայաստանն է, մեր բոլորին վեհագոյն արժեքը, սիրելի անպայման, թանկագինը միշտ, ինչ ալ ըլլան պայմաններն ու ժամանակները: Նաեւ՝ հերոսական Արցախին համար, որպէսզի անոր գաւակները այդ հողին վրայ ապրին ու արարեն, եւ ոչ թէ անոր տակ ննջեն...

Կը վառենք ծիւնածածկ Արարտին համար՝ յուսալով, որ անոր գագաթին հանգչող սպիտակին քիւրեղութիւնը տարածուի իւրաքանչիւր հայու սրտին մէջ, մաքրէ գայն անձնականութենէ, տիրական դարձնէ հաւաքականը, ազգայինը, որպէսզի Արարտի լանջերուն պար բռնելու երազը մնայ վառ, իսկ մեր պայքարը մնայ անկոտորում:

Կը վառենք Յիսուս Մանուկին



կը սփռեն անոր մաքուր սրտին խորերը: Իմ սրտին ու մտքին մէջ տիրական է տարի մը եւս անցեալին յանձնելու իրականութիւնը, իսկ երբ տարի մը եւս կը կորսուի կեանքէդ, պահ մը կանգ կ'առնես մտածելու, թէ կորսուածը իսկապէս արժեքաւոր է յաճախ: Կը մտածեմ, որ այդ պահերուն մարդ քիչ մը սուսազ անձնասէր ըլլալու է, որպէսզի կարենայ ինքնիրեն հետ հաշուեյարդար կատարել, իր լաւ ու վատ գործերը նժարին դնել, իր ներաշխարհին հետ անկեղծանալ, մոմերու լոյսը իր հոգիին խորերը տանելու քաջութիւնը ունենալ, որպէսզի ամէն բան յստակ երեւի, մակերեսայնութեամբ չծածկուի ու խաբկանքներու պատուարները փուլ գան...

- Վառենք, վառենք...,- կը շշուշայ մանուկը՝ կարծես չուզելով խանգարել ընդհանուր լռութիւնն ու խոկումն:

Այո՛, կը վառենք եօթն ալ, եւ գանտը կը գետեղենք այնպիսի դիրքով, որ միանան անոնք, անելի ուժեղ լոյս ու տաքութիւն տալու զօրութիւն ունենան:

Կը վառենք մեր սիրելիներուն համար, որպէսզի անոնք անպակաս ըլլան մեր կեանքէն, ըլլան առողջ ու ժպտուն, տիրական ու աշխոյժ, լուսաւորեն մեր կեանքն ու ուղին, ուր երբեմն, երբ իյնանք կամ շեղինք

## ԱԿՆԱՐԿ

### ԻՃՆԱԿՆՈՒԹԻՒՆԸ ՊԵՏՔ Ե ՈՒՍԻՆ ԵՏԻՆ ԶԳԱՅ ԱՌՈՂՁ ՔՆՆԱԴԱՏՈՂԻՆ ԱՉՔԵՐԸ



Ս. Սուսիտեճեան

Հայաստանի քաղաքական ու յարակից կեանքերը 2018-ի Ապրիլին ի վեր Նորանոր գարգացումներու տանող շոգեկառքը 14 Յունուարին պիտի անցնի Նորագոյն կայարանէ մը, երբ անցեալ Դեկտեմբերին ընտրուած խորհրդարանը բանայ իր առաջին նստաշրջանը:

Ինչպէս «Թաւշեայ Յեղափոխութեան» նախընթաց փուլերուն, այսօր ալ 14 Յունուարով բացուող փուլին կապուած են Նոր յոյսեր, ակընկալութիւններ, սակայն նաեւ կան մտավախութիւններ. մամուլը որդուած է օր աւուր «դէպքերու» շուրջ եւ ակելի հեռահաս մեկնաբանութիւններով:

Օրինակի համար, լուսարձակներ կեդրոնացած են խորհրդարանէն հրաժարողներու, խորհրդարանի անդամներուն մէջ կիներու թիւին յաւելման, մեծ թիւով երիտասարդներու խորհրդարան մուտքին, փորձառու-անփորձ երեսփոխաններու, անուն ու վաստակ կերտածներու տեղ անծանօթ մասնագէտներու ազգային ժողով մուտքին եւ նմանօրինակ բազմազոյն երեւոյթներու վրայ. իւրաքանչիւրը արդարօրէն արժանի է ուշադրութեան, գնահատումի, վերլուծումի:

Ինչպէս Ապրիլի շարունակման ի վեր, Նոր խորհրդարանի պաշտօնակարութեան սկզբնաւորութեան նախօրեակին ալ, Հայաստանի ու անոր գարգացումներուն ակնդետ հետեւող հայկական աշխարհին մէջ ստեղծուած են երկու գլխաւոր ալիքներ, զորս անպայման պետք է դիտել իբրեւ ներհակ ու գիրար չէզոքացնող, սակայն անոնց միջեւ տարբերութիւնը ակնհայտ է: Առաջինը՝ լաւատեսութեան եւ յոյսի մակընթացութիւնն է, իսկ երկրորդը՝ վերապահութեան ու թերահաւատութեան ալիքը:

Առաջին ալիքը՝ յոյսի ու լաւատեսութեան մթնոլորտը ունի իր հիմնաւորումները: Նորութիւն արձանագրած պիտի չըլլանք, եթէ անգամ մը եւս հաստատենք, որ այս ալիքը կը մեկնի շարք մը 2020-ական իրականութիւններէ, ինչպէս՝ փտախտի եւ մենաշնորհներու, չարաշահութեանց եւ պաշտօնի շահագործման դէմ բացուած պայքարի ճամբուն մէջ արձանագրուած յաջողութիւններէ: «Թաւշեայ Յեղափոխութեան» շահած ժողովրդականութիւնը մեծ մասամբ արդիւնք էր այն ատելութեան, որ նախկին իշխանութիւնը ստեղծած էր իր ծանօթ արարքներով, հետեւաբար, գանոնք հեռացնելու համար պայքար բացող ընկերակազմի պիտի գտնել լայն համակրանք, որ իրեն ապահովեց Նոր խորհրդարանի աթոռներուն՝ իր նախատեսածէն շատ ակելի մեծ մասը: Յետոյ, Նոր իշխանութեան

կողմէ կը բերուին բազմաթիւ խոստումներ, որոնք օրէնքի ու ժողովրդապարութեան ամրակայման, ապրուստի եւ ընկերային վիճակի բարելաման, Հայաստանի եւ արտաքին աշխարհին միջեւ յարաբերութիւններուն նոր մղում տալու եւ տընտեսական վիճակի բարելոցման (նաեւ ակելի տարածում) հորիզոններ կը բանան: Հայաստանի մասին արտաքին աշխարհի գնահատականները, թէ՛ անարիւն յեղափոխութեամբ դէպի ակելի լաւ ապագայ գացող երկիր մը կայ Կովկասի շրջանին մէջ, անիկա սկսած է ակելի



մեծ թիւով զբօսարշրջիկներ ներգրաւել, նաեւ ներդրումներու դիմաց դռներ կրնայ բանալ, տակաւին՝ գիտական նորութիւնները մեր հայրենիքը կը դնեն ժամանակակից աշխարհին հետ քայլ պահելու վագրի մը մէջ՝ բնականաբար կը նպաստեն յուսատու ապագայի մը մասին յոյսերու ալիքին բարձրացման: Վստահաբար կարելի է գտնել ուրեւ իրա՛հայ, որ տխրի նման վիճակներով ու խոստումներով, եւ Նոյն վստահութեամբ կարելի է ձայնակցիլ բոլոր անոնց, որոնք գրաւ կը դնեն այս երթին յաջողութեան վրայ, կ'ըսեն, որ երիտասարդ, թէեւ անփորձ՝ իշխանութիւնը ժամանակի կը կարօտի իր խոստումները իրականացնելու, գանոնք 2020-ական ծրագիրներով մարմնաւորելու համար, որպէսզի Հայաստան իսկապէս մտնէ «աւետեաց երկիր»ի հունին մէջ: Իշխանութեան համակիրները պատրաստ են հանդուրժողութեամբ դիտելու կարգ մը սխալներ, խոստումներ, մտածելով, որ «աճող մանուկը իշխալ-ելլելով քայլէ կը տրոպի», հոգ է թէ երկիր ղեկավարելու համար նման տրամաբանութիւն կրնայ շատ ալ օգտակար չըլլալ (ի վերջոյ, Արցախեան Շարժումէն ասդին արդէն կերտուած է ակելի քան երեք տասնամեակի փորձառութիւն):

Դրական երեւոյթներու շարքը կարելի է երկարել, ցոյց տալու համար, թէ խանդավառութիւնն ու զգացականութիւնը ինչպիսի աղբիւրներ կը բխին, սակայն մեր նպատակը բարելոցման երեւոյթներուն ցանկագրումը չէ, այլ պարզապէս մատնացոյց ընել Հայաստանին ու ողջ հայութեան տրամադրութիւններուն տիրապետող ալիքները:

Երկրորդ ալիքը՝ վերապահութեան ու կասկածոտ վերաբերումի մօտեցումն է, որ իր կարգին կը մեկ-

նի 2020-ական իրականութիւններէ: Այս գիծին վրայ ալ նպատակ չունինք ցանկագրելու արտայայտուող բոլոր կարծիքներն ու մտավախութիւնները, այլ կը բաւականանանք մեկ քանի նշումով:

Կարելի է սկսիլ Նոյնից խորհրդարանական ընտրութեանց արդիւնքով ստեղծուած պատկերէն: Նախորդ խորհրդարանին մէջ, կային քաղաքական չորս ուժեր, որոնցմէ երկուքը այսօր տեղ չեն գտած Նորին մէջ. նման վիճակ ի՞նչ է որքա՞ն արդարացում ունի՞ այլ հարց: Խորհրդարան մտած են միայն երեք կուսակցութիւն-միաւոր, մինչդեռ ժողովրդապարութեան ամրակայում պիտի նշանակէր ակելի մեծ թիւով ուժերու - հետեւաբար նաեւ մտածողութեանց - ներկայութիւնը ժողովուրդը ներկայացնող օրէնսդիր իշխանութեան մէջ: Խորհրդարան մուտք գործողները այսօր ակելի՛ «միագոյն» պատկեր մը կը ներկայացնեն, քան ինչ որ էր նախորդ խորհրդարանը. Նորին մէջ պիտի չըլլայ իսկական ընդդիմութիւն, այն առումով, որ վարչապետութեան թեկնածու Նիկոլ Փաշինեանի Զառաքային Պայմանագրութիւն Կուսակցութիւնը թէ՛ նախորդ խորհրդարանին եւ թէ՛ «Թաւշեայ Յեղափոխութեան» իրերայաջորդ փուլերուն, սերտ գործակից ունէր Էտմոն Մարութեանն ու կուսակիցները, ու թէեւ վերջին ամիսներուն, յատկապէս ընտրութեանց փուլին որոշ տարակարծութիւններ ծագեցան նախկին դաշնակիցներուն միջեւ, սակայն այդ տարբերութիւնները հազիւ թէ բաւարար են թափուած ծառայեց իսկական ընդդիմութեան մը ձեւաւորման: Իսկ Գագիկ Շառուկեանի Բարգաւաճ Հայաստանը, որ յաջողութեամբ «շոգեկառք փոխեց» նախորդ իշխանութեանէն դէպի Նորը, ո՛չ անցեալին, ո՛չ ալ ներկայիս ի յայտ բերած է իսկական ընդդիմադիրի դեր ստանձնելու ատակութիւն. կարելի է անտեսել այս կուսակցութեան դրական որոշ գործերը, ի խընդիր երկրի ու ժողովուրդի որոշ մեկ խաւին օգտակար հանդիսանալուն մէջ, սակայն ընտրապայքարի օրերուն, պերճախօս էր Մարութեանի քննադատութեանց դէմ Շառուկեանի պատասխանը. ան ամենայն անկեղծութեամբ հաստատեց, որ զինք հիմնականօրէն կը շահագրգռէ իր գործարարութիւնը, որովհետեւ ինք ունի նիւթական կարողութիւններ, կրնայ գանոնք հաւաքել ու հեռանալ Հայաստանէն ու շահարկել որեւէ այլ տեղ, մինչդեռ կը նախընտրէ օգտակար ըլլալ Հայաստանին: (Արձանագրենք նաեւ, որ նախորդ իշխանութեան օրերուն, ամէն բան սեւ չէր Հայաստանի ու Արցախի մէջ, հակառակ բոլոր ծանօթ բացասական իրականութիւններուն):

Յետ-խորհրդային Հայաստանը 90-ական տարիներուն ինկաւ միակուսակցական ծայրայեղութեան բազմակուսակցականութեան այլ «ցամաքամաս» մը. բարի նպատակներով ծնունդ առին խմբաւորումներ, որոնք կոչուեցան կուսակցութիւն, դարձան կամ յաւակնեցան դառնալ քաղաքական ուժ. կուսակցութեանց թիւը հասաւ բազմա-

տասնեակներու: Մինչեւ այսօր ալ, փոքր է թիւը ի՛սկապէս կուսակցութիւն կոչուելու արժանի միաւորներու, որովհետեւ անդամներու եւ համակիր-հետեւորդներու թիւէն ակելի՛ կուսակցութեան մը համար հիմնական ենթահող է գաղափարականը, անոնց վրայ ծրագիրներու մշակումն ու այդ ծրագիրներուն, եւ ո՛չ թէ անհատներու միջեւ մրցակցութիւնը, որքան ալ որ հմայող ըլլան - կամ չըլլան - անոնց ղեկավարներն ու առաջնորդող դէմքերը (այլապէս, Յենրիկ Մխիթարեան մը կրնար մեծ կուսակցութեան մը պետը ըլլալ...): Այլ խօսքով, որոշ հիմնաւորում կը գտնէ այն մտավախութիւնը, որ Հայաստան Նոր խորհրդարանի «դարաշրջան»ին հետ կը վերադառնայ որոշակիօրէն միակուսակցական դրութեան մը, ուր մեծագոյն բացական՝ ընկերային-տնտեսական ծրագիրներն ու անոնց լուծման նպաստող ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ ենթահողն են: Մինչդեռ, ժողովրդապարութեան վիճակի բարելաւում պիտի նշանակէր ո՛չ միայն ակելի բազմաբարձ խորհրդարանի մը կազմութիւնը, այլ խորհրդարանական ու արտախորհրդարանական կուսակցութեանց, քաղաքական խմբաւորումներուն գաղափարական հիմքերու ապահովումն ու զարգացումը, ԳԱՂԱՓԱՐԱԿԱՆ հայեցակէտերու միջեւ հակամարտութեան սպասուող բարելաւումներ, ինչպէս որ տեղի կ'ունենան ժողովրդապարութեան ճամբուն վրայ երկար ճամբայ կըտրած երկիրներու մէջ (առաւելաբար Եւրոպայի մէջ. Միացեալ Նահանգները դարձած են տիպար օրինակ ծառայելէ, բազմաթիւ պատճառներով...)

Այս պատկերին մէջ, քաղաքական ընդդիմադրութեան համար կը մնայ արտախորհրդարանական բեմը: Սակայն հոս ալ կայ կարեւոր նախադրեալ մը՝ շինիչ ու բարելաւման մղող քննարկումի ու քննադատութեան իրամայականը. մինչդեռ, ընդդիմութիւնը ցարդ առաւելաբար տարուած է խորհրդարանական ընտրութեանց նախօրեակին ու անոր հետեւող շաբաթներու տրամադրութիւններով, հոգ է թէ ունի իր կեցուածքները հիմնաւորող տընտեսականները: Քննարկումներն ու քննադատութիւնները մեծ մասամբ կը պահուին տեսակմը «քննախնդրութեան» ոլորտին մէջ: Նախկին իշխանութեան կարգ մը դէմքերն ու անոնց հետեւող մամուլը, օրինակի համար, որոշ պրիսմակէ մը կը դիտեն-կը ներկայացնեն Հայաստանի ու Ատրապէյճանի միջեւ յարաբերութիւններու եւ գործակցութեան հաւանականութիւններու գիծը, ահագանգ կը ինչեցնեն Ատրապէյճանի գիտութեան գերակայութեան ու անկէ բխող մտավախութիւններուն մասին, տողատակի ստեղծելով այն տպաւորութիւնը, որ ազերիական Նոր թշնամանք մը անխուսափելի է, մեծապէս պիտի վնասէ Հայաստանին, իսկ Նոր վարչախումբը անտարբեր կը կանգնի նման սպառնալիքի դիմաց. մինչեւ իսկ կը ստեղծուի այն տպաւորութիւնը (չմեղանջեք Արարատին), թէ կարգ մը ու-



## ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ



Գեորգ Զակրդեան

-Լսեցի, որ Ձատկուան արծա- կուրդին Յալեյ մեկնած ես: Are you Crazy?: Ո՞վ այս օրերուն Սուրիա կ'երթայ:

Այդ վայրկեանին ուսումնարա- նի տնօրեն մըսքըր Էտուըրտին (որուն Էտի կը կանչէին բոլորը) բքի- ջային հեռաձայնը հնչեց ու ան ՉԷ- նիթեն ներողութիւն խնդրելով, ձեռ- ջով նշան ըրաւ, որ տնօրենութեան գրասենեակ ուղղուի ու գրասեղա- նէն քիչ մը անդին, կլոր սեղանի մը շուրջ դրուած աթոռներէն մեկուն վրայ նստի:

ՉԷնիթ անմիջապէս հասկցաւ, թէ ինչո՞ւ 3-4 ամիս ուսումնարան յա- ճախելէ ետք, առաջին անգամ ըլլա- լով տնօրենութիւն կանչուած էր: Մինչ Էտի հեռաձայնով վարչական նիւթերու մասին կը խօս- սեր, ՉԷնիթ սկսաւ տնօ- րենն ու տնօրենութեան գրասենեակը գննել: Սենեակը ժամանակա- կից կահոյք եւ ձեւաւոր- րում ուներ, պաշտօնա- կան չէր, երկու լայն պա- տուհաններէն բնական լոյս կը թափանցէր: 38- 40 տարեկանի տեսք ու- նեցող Էտիի հագուկա- պը նոյնպէս ոչ պաշտօ- նական, *քաժուրը* էր՝



*ճիւղ* տաքատ մը, վրան կարծ թե- ւով Փոյո T-shirt մը հագած էր. աչ թեւին վրայ մեծ թաշուածք մը ու- ներ, բայց քանի որ գազակին թելը թաշուածքին կեսը ծածկած էր, կար- ղելի չէր կռահել, թէ ի՞նչ էր թաշ- ուածքին պատկերը:

ՉԷնիթ մէկ կողմէն անակնկալի եկած էր տնօրենին անմիջական հարցադրումէն, միւս կողմէն անըզ- գալաբար զուգահեռներ կը գծեր տնօրենին սենեակին, հագուկապին ու իր սիրելի Ազգ. Սահակեան վար- ժարանի եւ Զարէն Եփփէ Ազգ. Ճե- մարանի տնօրենութեանց սենեակ- ներուն ու թանկագին տնօրեններուն հագուկապին միջեւ: Վերջիններուս տնօրենութեանց սենեակներուն կա- հոյքն ու ձեւաւորումը խիստ պաշ- տօնական էին: Կաշիէ դասական կահոյք, մե՛ծ ու բարձրորակ փայ- տով շինուած ու թուղթերով եւ գիրքերով խճողուած գրասեղան, բազկաթոռներ, յուշանուէրներու եւ մրցախաղերու բաժակներ պար- ունակող պահարաններ, ար- ուեստի նմուշներ եւ այլն: Այստեղ երկրի ղեկին՝ Միացեալ Թագաւոր- րութեան թագուհիին նկարը կախուած չէր գրասենեակին ճի՛շդ կեդրոնը, ո՛չ ալ Անգլիոյ խորհրդանիշներէն, ըսենք Պիկ Պե- նի կամ Պաքիսկիամ պալատի նկարը տեղադրուած էր, պարզա- պէս մէկ-երկու տեղ գեղեցիկ բնու- թիւն ներկայացնող պատկերներ կային: Յալեյի մէջ հայկական տնօրեններուն գրասենեակներուն ճակտին երկրի նախագահին նկարն ու Արարատին պատկերը

տեղադրուած կ'ըլլային...: Գալով տնօրեններ Ռէյխեսանի ու Ղազար- եանի, անոնք եթէ ո՛չ միշտ, բայց յա- ճախ պաշտօնական հագուստով, փողկապ կապած դպրոց կու գային: ՉԷնիթ կը սիրեր իր տնօրենները եւ անոնց պաշտօնական ու լուրջ պահ- ուածքը բաղդատելով Էտիի արտա- քինին հետ՝ «Աս ալ տնօրենի պի- չի՞ՄԷ» կը մտմտար, նախքան տնօ- րենին հետ խօսիլը անոր նկատ- մամբ նախապաշարում մը դրսեւոր- ելով մտքին մէջ:

*«Այս տարբերութիւնները անուղղակիօրէն նաեւ մտածելա- կերպերու, պարելակերպերու, առաջնահերթութիւններու, պատ- մական փորձառութիւններու, ընկե- րաքաղաքական պայմաններու*

*տարբերութիւններուն մասին կը խօս- սին»*, աթոռին բազմած, գլուխը գրասենեակին չո՞րս կողմը պտըտ- ցուցած պահուն մտածեց ՉԷնիթ:

Ան վերջերս կարդացած էր նա- եւ, որ գիտութիւնը փաստած է, թէ մարդ արարածը անմիջականօրէն կ'ազդուի իր ամէնօրեայ միջավայ- րին, աշխատատեղիին, ննջասեն- եակին եւ այլ իրերէ, շարունակ իր տեսողութեան մէջ գտնուած նկարներէ, առարկաներէ: Օրի- նակ՝ մարդ նկարները աւելի եր- կար կը յիշէ, քան այն պայման- ները, որոնց մէջ տեսած է գա- նոնք: Այս իսկ պատճառով, նոյ- նիսկ եթէ մարդ իմանայ, որ տը- եալ նկարը իրական կամ կարե- ւոր չէ, այդ նկարը կը շարունա- կէ ազդել անոր գիտակցութեան եւ ենթագիտակցութեան վրայ: Աւելին, այդ նկարները կ'ազդեն մարդոց յիշողութեան, ծրագիրնե- րու որդեգրումին, նպատակներու հետապնդումին եւ դէպքի մը կամ երեւոյթի մը առնչուող անոնց զգա- ցումներուն վրայ անգամ:

Էտի գրասենեակին մէջ երկու քայլ դէպի աջ, երկու քայլ դէպի ձախ քալելով կը ճեմեր ու հեռաձայնային գրոյցը կը շարունակէր, իսկ անոր ետին՝ պատին վրայ գրութիւն մը կախուած էր, որ ամէն վայրկեան Էտիի երթալ-գալուն պատճառով ՉԷնիթի տեսադաշտէն կը կոր- սուէր ու կրկին կը յայտնուէր: Այն- տեղ գրուած էր. «The pen is mightier than the sword» (Գրիչը սուրբն աւելի հզօր է)...:

(շարունակելի)

## ԼԱԹԱՔԻՈՅ Ս. ԱՍՏՈՒԾԱԾԻՆ ԵԿԵՂԵՑՈՅ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԴՊՐՈՅԻ ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ ՅԻՇԱՏԱԿԵՑԻՆ ԱՄԱՆՈՐԻ ԵՒ Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԵՐԸ

Հովանաւորութեամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեշան Առաջնորդ Գերշ. Ս. Շահան Ս. Արք. Սարգիս- եանի, Լաթաքիոյ Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ Կիրակնօրեայ դպրոցի Ամանորի եւ Ս. Ծննդեան յիշատա- կումը տեղի ունեցաւ Շաբաթ, 4 Յունուար 2019-ի երեկոյեան ժամը 6:00-ին, «Արարատ» սրահէն ներս:

Քայլերգով, ապա Ամանորի եւ Ս. Ծննդեան նուիրուած երգերով: Աշա- կերտները իրենց մանկական արտա- յայտութիւններով եւ գեղեցիկ ձայ- նով ջերմ մթնոլորտ ստեղծեցին:

Այնուհետեւ «Գրիգոր Լուսաւորիչ» դասարանէն խումբ մը աշա- կերտներ հաճելի պատկերով մը ներկայացուցին Ամանորի տօնածա-



Հանդիսութեան ներկայ էին Հա- մայնքի Հոգեւոր Հովիւ Արք. Ս. Վազ- գէն Զինյ. Զեօշկերեան, Լաթաքիոյ Ս. Աստուածածին Եկեղեցւոյ Թաղա- կան Խորհուրդը, Ազգ. Սրբոց Նահա-

ռի իւրաքանչիւր գարդին իմաստը: Յայտագիրը շարունակուեցաւ «Նարեկացի» դասարանի փոքրիկ- ներուն ելոյթով: Անոնք իրենց ման- կական շարժումներով եւ պարերով հմայեցին ներկաները:



Իսկ «Մերոպ Մաշտոց» դասա- րանէն խումբ մը աշակերտներ ներ- կայացուցին Յիսուսի Ծննդեան պատկերը:

Յայտագիրը աւարտին հասաւ փակման պատկերով, որուն ըն- թացքին աշակերտները ներկանե- րուն հետ միասնաբար արտասանե- ցին «Աւետիս»-ի շարականը:

Հուսկ բեմ հրաւիրուեցաւ Լա- թաքիոյ Համայնքի Հոգեւոր Հովիւ Արք. Ս. Վազգէն Զինյ. Զեօշկերեան՝ օրուան պատգամը ուղղելու: Զա- հանայ հայրը շնորհաւորելէ ետք Զրիստոսի Ս. Ծննդեան տօնը, գնա- հատական խօսք ուղղեց դպրոցի ուսուցչական կազմին եւ աշակերտ- ներուն, ապա աւելցուց. «Մանուկ- ներն են մեր ապագան եւ ամէն ջանք պէտք է թափենք գիրենք դաստիարակելու որպէս հայ քրիս- տոնեաներ»:

տակաց վարժարանի Տնօրենու- թիւնը եւ Հոգաբարձութիւնը, միու- թիւններու ներկայացուցիչներ, ծնողներ եւ հանդիսատեսներ:

Օրուան հանդիսավար Նէնսի Դազլեան ներկաները հրաւիրեց մէկ վայրկեան յոտնկայս յարգելու նախատակներուն յիշատակը, ապա յայտագիրին բացումը կատարուե-



ցաւ Սուրիոյ եւ Հայաստանի Հան- րապետութեան քայլերգներով, որ- մէ ետք հանդիսավարը բարի գա- լուստի խօսք արտասանեց եւ յա- ջորդաբար բեմ հրաւիրեց աշա- կերտները:

Հանդիսութեան բացման պատ- կերը ներկայացուեցաւ խումբ մը աշակերտներու կողմէ: Անոնք հան- դէս եկան Կիրակնօրեայ դպրոցին

տոնեաներ»:

Զահանայ հօր «Պահպանիչ» աղօթքով օրուան հանդիսութիւնը վերջ գտաւ:

Նէնսի Դազլեան



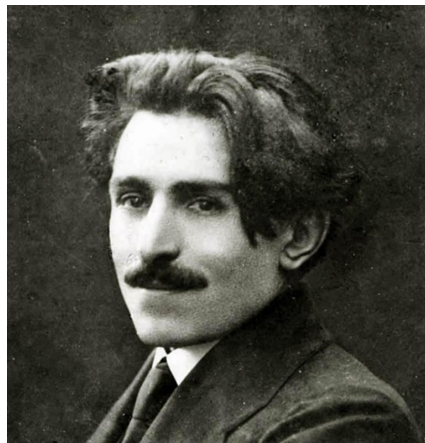
## ՎԱՐՍԱՆ ՏԵՐԵԱՆ, ԱԶԳԻ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՎԵՐՔԻՆ, ՍԻՐՈՅ ԵՒ ՄԹՆՇԱՂԻ, ԹԱԿԻԾԻ ԵՒ ՆԱՅԻՐԵԱՆ ԱՆՈՒՐՁԻ ԱՆՁՈՒԳԱԿԱՆ ՔՆԱՐԵՐԳՈՒՆ



Նազարեթ Պերպերեան

7 Յունուարին մեր ժողովուրդը կ'ոգեկոչէ անմահ յիշատակը հայ գրականության մեծագույն քնարերգուներէն Վահան Տերեանի՝ Նորահաս մեր սերունդներու շրթներուն վրայ վերանորոգելով սրտառուչ պատգամը անոր թախծոտ բանաստեղծութեան.

Մի՞թէ վերջին պոետն եմ ես,  
Վերջին երգիչն իմ երկրի.  
Մա՞հն է արդեօք, թե՞ նինչը քեզ  
Պատել, պայծառ Նայիրի:  
Վտարանդի, երկրում աղօտ,  
Լուսե՞ր, քեզ եմ երագում,  
Եւ հնչում է, որպէս աղօթք  
Վրքայական քո լեզուն:  
Հնչում է միշտ խոր ու պայծառ,  
Եւ խոցում է – այրում.  
Վրդեօք բոցէ վարդե՞րո՞ք եմ վառ.  
Թե՞ վերքերն իմ հրահրուն:  
Ահով ահա՛ կանչում եմ քեզ,  
Յու՛ա՛, ցնորք Նայիրի. –  
Մի՞թէ վերջին պոետն եմ ես,  
Վերջին երգիչն իմ երկրի ...



Ազգի եւ հայրենիքի Վերջին, սիրոյ եւ մթնշաղի, թախիծի եւ Նայիրեան Անուրջի անգուգական բանաստեղծն է Տերեան, որ բոլոր ժամանակներու հայ մարդուն յուզաշխարհը կախարդող սիրոյ երգեր երկնեց: Հայանցիկ ու գողտրիկ ապրումներով բացաւ խորունկ ու սիրատուրդ ներաշխարհ մը՝ «Ես սիրում եմ քո մեղաւոր աչքերը խոր» երգելով՝

Ես սիրում եմ քո մեղաւոր աչքերը խոր,  
Գիշերի պէս խորհրդաւոր.  
Քո մեղաւոր, խորհրդաւոր աչքերը մութ,  
Որպէս թովիչ իրիկնամուտ:  
Քո աչքերի անծայր ծովում մեղքն է դողում,  
Որպէս գարնան մթնշաղում:  
Քո աչքերում կայ մի քնքուշ բախտի վերյուշ,  
Վրքեցումի ոսկէ մշուշ:  
Մոլորուածին անխօս կանչող փարոսի շող,  
Քո աչքերը հոգի տանջող:  
Ես սիրում եմ գգուող-անգուրջ աչքերդ մութ,  
Որպէս գարնան իրիկնամուտ:

1908-ին լոյս տեսած բանաստեղծութիւններու իր առաջին հատորով՝ «Մթնշաղի Անուրջներ»ով իսկ, Վահան Տերեան Նոր ուղի բացաւ արեւելահայ բանաստեղծութեան մէջ: Հայ լեզուի քնարականութիւնը եւ Հայու Հոգիին խորհրդապաշտութիւնը իրովի համադրեց եւ հասցուց գեղարուեստական այնպիսի բարձրորակ կատարելութեան, որ մինչեւ մեր օրերը հայոց շրթները կը շարունակեն գիտովնալ Տերեանի բառին ու երգին սրտաբուխ բանաստեղծականութեամբ:

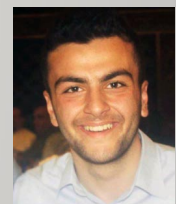
Այսպէսլաւաքի Գանձա գիւղին Սուքիաս Տեր-Գրիգորեան քահանայի ընտանեկան յարկին տակ 28 Յունուար 1885-ին ծնած՝ տկարակազմ Վահանը միայն 35 տարի ապրեցաւ: Հիւժախտը վաղաժամ եւ առաւելու հեռացուց հայ գրականութեան մեծատաղանդ այս ծնունդին: Բայց 14ամեայ ստեղծագործական կեանքի ժամանակը բաւարար եղաւ, որպէսզի Վահան Տերեան իր եզակի տեղը գրաւէ Հայկեան Հանճարի բանաստեղծական թռիչքները շնչաւորող անմահներու համաստեղութեան մէջ: Ուսումնատենչութիւնը 1899-ին զինք տարաւ Մոսկուա, ուր «Լազարեան» ճեմարանը աւարտելէ ետք հետեւեցաւ Մոսկուայի համալսարանի լեզուաբանական եւ պատմագիտական ճիւղերուն, ապա՝ մասնագիտանալու Նպատակով, անցաւ Ս. Փեթերսպուրկ, ուր աշակերտեց հռչակաւոր ռուս հայագետ Նիկողայոս Մառի:

Իսկ խորհրդապաշտութիւնը զինք մղեց դէպի գրականութիւն. պատանի տարիքէն սկսաւ ոտանաւորներ գրել եւ 1908-ին լոյս ընծայեց բանաստեղծութիւններու իր առաջին հատորը՝ «Մթնշաղի անուրջներ»ը, որ շատ արագ հռչակ բերաւ 23-ամեայ երիտասարդին:

Թեւեւ երիտասարդ տարիքէն թոքախտը հիւժեց Վահան Տերեանի մարմինը եւ պատճառ դարձաւ անոր վաղահաս մահուան, բայց հայարտ նկարագրով օժտուած մեծ բանաստեղծը իրեն բաժին հանուած դաժան ճակատագիրը տարաւ անխռով՝ սիրոյ զեղուն քնարականութեամբ: 1917-ին արդէն գրեց՝

«Ամէն վայրկեան, սիրով տրտում, ասումեմ ես մնա բարով,  
«Բորք արեւին՝ իմ բոց սրտում՝ ասում եմ ես մնա բարով:  
«Մնաք բարով ասում եմ ես բոլոր մարդկանց չար ու բարի,  
«Տանջուող ու որք աղամորդուն ասում եմ ես մնա բարով:  
«Մնաք բարով ասում եմ ես ընկերներիս մօտ ու հեռու,  
«Ոտիներին չար ու արթուն ասում եմ ես մնաք բարով:  
«... Գնում եմ ես մի մութ աշխարհ, հեռու երկիր, էլ չեմ դառնայ,  
«Բարի յիշեք ինձ ձեր սրտում, մնաք բարով, մնաք բարով»:

## ՍԻՐՈՅ ՄԱՍԻՆ



Զրիստ Խրոյեան

**Փոքրիկը բացաւ աչքը լոյսին Մայրը տեսաւ իր լուսածին Լացաւ, հոսեցան արցունքները, Գտած էր ան առաջին սերը:**

**Սերը չնուիրեց միայն մէկին Տարաւ, տուաւ Նաեւ միւսին Ան էր իր գթասիրտ հայրը Որ դարձաւ անոր պաշտպանը:**

**Պաշտպանը չեղաւ միայն հայրը Վրայ հասաւ մեծ եղբայրը Թիկունք դարձաւ նեղ օրերուն Կեանքը դարձուց դալար գարուն:**

**Գարուն չկայ առանց քրոջ Ամէն անհատ առանց անոր, Բողբոջ մըն է անբոյր, դողդոջ Որ կը քալէ միշտ գլխիկոր:**

**Գլխիկոր չի ձգեր քեզ ընկերը Ընտանիքէն դուրս՝ առաջին սերը Նեղ օրերուդ ճամբայ հարթած Յոյսդ՝ իրեն հետ է կապուած:**

**Կապուած սակայն միայն մէկին Ոչ չուանով, ոչ ալ պարանով Այլ գեղեցիկ մէկ զգացումով Որ ծնաւ իր մէջ բնագողով:**

**Բնագողով է որ կը սիրենք Մեզ չի սորվեցներ մէկը Ուրեմն ինչու իրար ատենք Զանի բնագոյ է մեր այս սերը:**



2018 Հալէպ

Եւ հակառակ անոր, որ «Մթնշաղի Անուրջներ»ուն մէջ տեղ գտած անկորնչելի իր երգին բառերով շարունակ ուզեց՝ Մոռանալ, մոռանալ ամէն ինչ, ամէնին մոռանալ, Չը սիրել, չը խորհել, չափսոսալ, – Հեռանալ...

Ժամանակը եկաւ հաստատելու, որ Վահան Տերեան ի վերուստ կոչուած էր դառնալու հայ քնարերգութեան ամենէն անելի յիշուող, հայ մարդոց սրտին մէջ ամենէն անելի սիրոյ եւ հպարտ մարդասիրութեան յոյզեր արթնցնող ու վառ պահող բանաստեղծը:

Ապացոյցը այն իրողութիւնն է, որ հայ երաժիշտներու եւ երգիչներու կողմէ ամենէն անելի փնտռուած քնարերգակ հեղինակը եղաւ Վահան Տերեան, որուն բանաստեղծութիւնները իրերայաջորդ սերունդներու շրթներուն հնչող ամենէն անկեղծ սիրոյ խոստովանութիւնները եւ ապրումները շնչաւորեցին:

Մեծատաղանդ բանաստեղծը եղաւ Նաեւ իր ժամանակաշրջանի քաղաքական ու հասարակական գլխաւոր գործիչներէն մէկը, որ պոլշեիզմին հաւատացած, Հայ Դատի արդար լուծումը ամենայն համոզումով ռուս քաղաքական մտքին կապած եւ, գաղափարական այդ ցնորքին հետեւանքով, ազգային-քաղաքական խոր հիասթափութեան մատնուած արեւելահայ գրողներու դրօշակիրն ու Չարենցներու հիասթափ սերունդին յառաջապահը դարձաւ:

Վահան Տերեան իրաւամբ հանդիսացաւ հայ քաղաքական մտքի մոլորեալ բանաստեղծը, որուն Պոլշեիկեան «խանդավառութիւն»ն ու «խորհրդոյային» մոլեռանդութիւնը հակասականօրէն ուներ ազգային-գաղափարական ներշնչման շեշտակի ակունք եւ կը սնաներ... հայ ժողովուրդի ազգային ազատագրութեան տեսլականով իսկ:

Ճիշդ է, Վահան Տերեան 14 տարեկանէն սկսեալ ապրեցաւ Ռուսաստան՝ Մոսկուա եւ Ս. Փեթերսպուրկ, ուր ստացաւ իր ուսումը եւ ուր սերտ կապեր հաստատեց ռուս յեղափոխական մտքի Նորարար ուսանողական եւ մտաւորական շրջանակներուն հետ: Նաեւ ուսման աւարտէն ետք Տերեան շարունակեց մնալ ու գործել ռուսական միջավայրի մէջ. Նոյնիսկ երբ վերադարձաւ Թիֆլիս կամ Այսպլալաք՝ ատիկա եղաւ կարճատեւ ու պայմանաւորուեցաւ իր պոլշեիկ կուսակցականի աշխատանքով:

Բայց Նոյնքան ճիշդ է, որ ոչ միայն հայ ժողովուրդին պատմութեան ուսումնասիրութեան նուիրուած իր բարձրագոյն կրթութեամբ, այլեւ՝ ուսման շրջանին թէ այնուհետեւ իր ծաւալած կուսակցական-պետական գոր-



Աջակերտական Անկիւն

ՓԱՓԱՔՍ

Ալին Քիլեճեան

Երբեմն երկար կը մտածեմ վարժարանէս ներս նորութիւններ բերելու մասին: Երեւակայութեամբս կը սլանամ դէպի ապագայ ու իմ բոլոր փափաքները իրականացած կը տեսնեմ այնտեղ:

Դպրոցս օժտուած կը տեսնեմ մէկէ աւելի շէնքերով. հսկայ այս կառոյցէն ներս պատուած կը տեսնեմ մանկապարտեզի ու նախակրթարանի շէնքեր: Բարեփոխուած կը տեսնեմ դասանիւթերը, իւրաքանչիւր պահ իր իրաւունքը ստացած է ուսումնակրթական նոր ծրագիրին մէջ: Կարգ մը դասանիւթեր գանց անուած են, օրինակ՝ ընկերային ուսմունքը, մարզանքի պահուան յատկացումը է մարզական գործիքներով յատուկ սրահ մը, նոյնն է պարագան միւս սիւթերուն, իսկ գրասանքին աշակերտներուն յատուկ աջակցութիւն տրամադրուած է, որպէսզի իւրաքանչիւր աշակերտ իր նախափորած ուտելիքը ընտրէ եւ հայկական երաժշտութիւն ունկնդրելով հաճելի քանի մը վայրկեան անցընէ այնտեղ:

Դպրոցիս շրջափակը կանաչապատուած է ծառերով եւ ծաղիկներով, թռչուններուն ճռուողիւնը կը մեղմացնէ դասերուն պատճառած ճնշումը:

Կը յուսամ օր մը իրականացած տեսնել այս բոլորը:

Թ. Կարգ Ազգ. Զարէն Եփփէ Ծննդարան

ԿԵԱՆՔԻՍ ՓՈՓՈԽԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆԵՐԸ

Արագ Շառոյեան

Մեր սիրելի քաղաքը՝ Յալեպը, վեց տարի շարունակ կրեց ահաւոր պատերազմի ծանր հետեւանքները: Քաղաքին կէսը աւերակի վերածուեցաւ, բնակչութեան կէսը հեռացաւ իր թաղէն կամ տունէն, ելեկտրական հոսանքն ու ջուրը անջատուեցան: Յալեպի մէջ ապրիլը շատ դժուարացաւ: Անգործութիւնը տանջեց բոլորը, յուսալքութիւնը ցամքեցուց մարդոց ժպիտը:

Այս պայմաններուն մէջ, ուր գրեթէ ամէն օր մահուան բօթ մը կ'առնէինք, շատ-շատեր նախընտրեցին քաղաքը լքել ու գաղթել...:

Ոմանք գաղթեցին Եւրոպա կամ Բանատա, ուրիշներ՝ Յայաստան: Ընտանիքս ալ որոշեց ժամանակաւորապէս Յայաստան հաստատուիլ: Մենք ճամբորդեցինք, որովհետեւ պատերազմի սկզբնական շրջանին հօրս ինքնաշարժը գողցուեցաւ, իսկ խանութը ամբողջութեամբ քանդուեցաւ: Յայրս որոշեց հեռանալ Յալեպէն, որպէսզի մենք հանգիստ եւ ապահով ապրինք:

Հասանք Երեւան: Երեւանը շատ սիրուն քաղաք է: Երկու տարի հոն ապրեցանք: Անձնապէս ուրախ էի, որովհետեւ հարգատա հայրենիքիս մէջ կը բնակէի: Պարի ու երաժշտութեան դասընթացներու կը հետեւէի, գեղարուեստական ճաշակա հետզհետէ կը մշակուէր:

Երբ լսեցինք, որ Յալեպի ապահովական վիճակը սկսած է բարելաւուիլ, ընտանեօք փափաքեցանք վերադառնալ մեր ծննդավայրը, հոն ուր մեր յիշատակները, մեր հարազատները մեզի կը սպասէին:

Ը. Կարգ Ազգ. Զարէն Եփփէ Ծննդարան

ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԻՉՆԵՐ

Մակտայեան Աւագեան

Միքայել Նալպանտեան իր «Երգ Ազատութեան» քերթուածով, իսկ Ռաֆֆի իր «Խելթը» վէպով կը մարմնաւորեն հայ ժողովուրդին պայքարելու, չարը մերժելու եւ բարուը յաղթանակի տիրանալու կամքը:

Հայրենիքը ազատ եւ գերիշխան, ժողովուրդը յաղթանակի արժանի համարող անոնց հերոսները յանձն կ'առնեն հազար գոհողութիւն, ֆիզիքական տանջանք, նոյնիսկ բանտարկութիւն:

Անոնք ազատ կամքով կ'ընտրեն պայքարի ճամբան, իրենց նուազագոյն պարտքը կատարած ըլլալու միտքով զոհուած, անձնագոհողութեան գնով:

Վերոյիշեալ երկու գրողները ազատութեան մեր երգիչները կը համարուին:

Թ. Կարգ Ազգ. Զարէն Եփփէ Ծննդարան

ԱՆՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ, ԹԵ ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԻ ԲԱՅԱԿԱՅՈՒԹԻՒՆ



Պարգեւ Աւագեան

Երբ լեզուն տեղի տուած է, տրամաբանութիւնը խախտած, երբ երկդիմի քաղաքականութիւնը իշխած է ու խիղճը մահաքունի մտած, երբ հորիզոնն է միգամած, կարեւորութեամբ ու ճակատաբաց պէտք է մատնանշենք յանցանքներն ու խոտոր համեմատող երեւոյթները, որպէսզի չխեղճանանք:

Երբեմն դրական ու երբեմն ժղիտական յարաբերութիւններու շուրջ գրուած սովորական տեսութիւն մը պէտք է ըլլայ մեր ստորագրութիւնը կրող գրութիւնը, ոչ ալ դէպքի կամ երեւոյթի մը անդրադարձ, այլ՝ պատմական հոլովոյթի մը յիշեցում:

Հայրս կ'ըսէր. «Երբ կը լռես յանցանքին ի տես, յանցագործ կը դառնաս, իսկ երբ կ'արդարացնես զայն, ոճրագործ կը դառնաս»:

Քանի մը խօսքով փորձենք տալ բառարանային նկարագրութիւնը բառին եւ գաղափարին՝ լեզուաբանական ծուղակը կաղապարին:

Վերջապէս բոլորը բաղդատել եւ այդ բաղդատականէն հասնիլ վերջնական խմբագրութեան, որ պէտք է դառնայ արգասիքը կեանքի փորձառական հասունութեան:

«Ամէն տեղ որոնում է հայը ապաստան, բացի այն երկրից, որ կրչում է Հայաստան»:

Գնում է հայը՝ կնճիռը ճակատին, յոյզը սրտում»:

Մարգարեացած գրիչներ, դռնփակ նիստեր, վերջապէս անբասիր ու հայրենասէր փաղանգներ:

Հայրենիքէն ներս ելեւէջներ, թեր ու դէմ կարծիքներ, սեւ ու սպիտակներ, յեղափոխականներ ու հըսկաններ, հին երազներ, նոր սպասումներ:

Մեծ է գինովութիւնը, կը հետեւիմ բաց, բայց թաց աչքերով, խըճուած է քաղաքական հորիզոնը: Թող այլեւս ոչ ոք ինքնախաբէութիւն փորձէ ընել եւ պատ ու կտուրներէն թելադրանքներ ու խրատներ բաշխել կամ այլամերժութեան գաղափարը գարգացնել:

«Ամէնից քիչ ունեցողին ունեցածն է, որ կարող են ամէնքն էլ ունենայ»:

Չափի գագաւորի այս բացակայութիւնը եւ չափազանցութեան ներկայութիւնը ամէն բանի մէջ ակնեւորել կը դարձնեն մարդկային հոգի-

ին ամենախոր ծալքերը: Դրական, շինարար գործը կը պահանջէ ձեռքնահասութիւն, ճանաչողութիւն, փորձառութիւն եւ գիտութիւն, այլ խօսքով՝ քաղաքակրթութիւն: Մարդիկ որքան որ ուզեն պաշտպանուիլ, որքան որ ուզեն բազմաթիւ փաստեր բերել ու արդարացնել իրենց ըրածը, դարձեալ ճշմարտութիւնը պայծառ կերպով կը փայլի այդ քողերուն տակ:

Ըսուած է չէ՞, որ պատմութիւնը ինքզինք կը կրկնէ, բայց տարբեր միջոցներով: Անոր դէմ դնելը իրամայական է, որովհետեւ կ'ապրինք պատմական անկիւնադարձային ժամանակաշրջանի մը մէջ, ուր իրատեսութիւնը, բայց մանաւանդ քաջութիւնը եւ գոհաբերութեան ոգին պէտք է տիրեն:

Պատմութիւնը ունի ստիպող, պարտադրող ու յաճախ ճնշող իրահանգներ, սակայն ապագայի հանդէպ վստահութիւնը ինչպէ՞ս վերականգնել:

Այս բոլորը կը գարգանան ու պարարտ հող կը գտնեն բաւական աննպաստ պայմաններու մէջ:

Ահա թէ ինչո՞ւ ուժածին գաղափարը կը վերածուի պահեստային կաղապարի: Հոս պէտք է գրիչը թաթխել կաղամարի ու արձանագրել փորձառութիւնը անցեալի:

Լայն վերնագիրով պէտք է բնութագրել ու յայտարարել, որ Աստուած փնտռելու խելացնոր եւ յուսահատ փորձերը մեզ հաւաքաբար չէ որդիորեցին անաստուածութեան խորխորատը:

Հայրենասիրութեան գսպիչ ազդեցութիւնը առհասարակ պէտք է ուրանալ, բայց այլազանութեան ու տեսակետներու տարբերութեան գործընթացը պէտք է նսեմացնել ու դարձնել հասարակ լեզուակոյն:

Երկփեղկման ու անհաշտ բեւեռացումի այս վտանգաւոր ընթացքի շարունակութիւնը՝ ի հեճուկս լայնախոհութեան եւ հանդուրժողութեան կոչելու, մեզ պիտի չպահեն անդունդի եզրին... այլ քայլ մըն ալ առջեւ պիտի իրեն:

Իսկ ահա երբ... դիմես, կը յոխորտայ ու կ'ըսէ, թէ ինք գիտէ:

Ու քանի որ գիտէ, ուստի գիտցածը կը բաւէ:

Արդիւնքը՝ մտքերու եւ կողմնորոշումներու ակնբախ քառս մըն է:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍ

Հանգուցեալ ՎԱՀԷ ԳՍՍԱՐՃԵԱՆԻ



Հանգուցեալի մահուան Ա. տարելիցի հոգեհանգստեան պաշտօնը պիտի կատարուի Կիրակի, 13 Յունուար 2019-ին, յաւարտ Ս. եւ Անմահ Պատարագի, Ս. Աստուածածին եկեղեցոյ մէջ, Վիլլաներ - Յալեպ:



## ՀՅԴ 128-ԱՄԵԱԿԻ ՀԱՆԴԻՍՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂՈՒԱԾ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԱԳՐԵՐ



Հայ Յեղափոխական Դաշնակցության հիմնադրումը, 128 տարի առաջ, հայ ժողովուրդի ազգային իղձերուն իրականացման ուղին բացաւ:

Կազմակերպութիւնը իր 128 տարիներու գործունեութեան ընթացքին ոչ մէկ բան խնայեց ի կատար ածելու հայ ժողովուրդին արդար պահանջատիրութիւնը՝ ազատ ու անկախ հայրենիքի մը կերտումը արեան իսկ գնով:

Հայ ժողովուրդը երախտապարտ է կազմակերպութեան հիմնադիրներուն ու կերտիչներուն, որոնք անվերապահօրէն նուիրուեցան կուսակցութեան սուրբ նպատակին ու պիտի շարունակեն այս սուրբ առաքելութիւնը՝ յանուն ազատ, անկախ ու ամբողջական Հայաստանի կերտումին:

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը ջերմապէս կը շնորհաւորէ ՀՅԴ-ի 128-ամեակը՝ մաղթելով նորանոր յաջողութիւններ:

**Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան  
Շրջանային Վարչութիւն**



«Յանուն Ազգի Եւ Հայրենիքի». դիպուկ խորագիր մը, որ ամենայն հարգատուութեամբ կը բնորոշէ 128 տարիներու երթը կազմակերպութեան մը, որուն հիմնադրութեան արժանաւայել հանդիսութիւնը տեղի կ'ունենայ այսօր, վիրաւոր Հալէպի մէջ:

Արդարեւ, հայ ժողովուրդի ծոցէն ծնած եւ անոր յոյգերուն ու յոյսերուն անխարդախ թարգմանը հանդիսացած, ազգային ազատագրական պայքարին մէջ իր նահատակներուն արիւնով պատմութիւն կերտած կուսակցութիւն մը եղած է Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը:

Փառք ու պատիւ անոր եւ մեր ժողովուրդին բարօրութեան, ազատութեան ի խնդիր նահատակուած բոլոր հերոսներուն:

Այս բարեբաստիկ առիթով, կը շնորհաւորենք ՀՅԴ-ի մեծ ընտանիքը, ցանկալով յաջողութիւն եւ անսայթաք երթ:

**Ազգային Մշակութային Միութեան  
Վարչութիւն**



Սոցեալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան Սուրիոյ Հիւսիսային Շրջանի Վարիչ Մարմինը կը շնորհաւորէ Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան 128-ամեակը, մաղթելով որ ան մնայ հայ ժողովուրդին կողքին ու պայքարի գերադաս սրբութեան՝ հայրենիքի պահպանման ու զարգացման համար, պայքարի յանուն հայ դատին, մնայ պահանջատէրը ամբողջական Հայաստանի բռնագրաւուած տարածքներուն, ինչպէս նաեւ շարունակէ այն ուղին, որ սկիզբ առած է հայրենասէր հայորդիներու բոսոր արեամբ:

Բիւր յարգանք հայ ժողովուրդի նահատակներուն:

**Սոցեալ Դեմոկրատ Հնչակեան Կուսակցութեան  
Սուրիոյ Հիւսիսային Շրջանի Վարիչ Մարմին**



ՀԲԸՄ-ՀԵԸ-ի Գործադիր Մարմինը ջերմապէս կը շնորհաւորէ ՀՅԴ-ն 128-ամեակին, ինչպէս նաեւ «Յանուն Ազգի Եւ Հայրենիքի» խորագիրը կրող այս տոնակատարութեան առիթով:

Մեծապէս կը գնահատենք 128 տարիներու վրայ տարածուող Ձեր ազգօգուտ աշխատանքը: Դուք Ձեր կենսական առաքելութեամբ ծառայեցիք հայրենիքին եւ ամբողջ ազգին:

Արժանի յարգանք կը մատուցենք Ձեր վեհ կազմակերպութեան հիմնադիրներուն եւ բոլոր ժամանակներու անձնուէր գործիչներուն:

Կը մաղթենք, որ նոյն ուժով եւ կորովով շարունակէք Ձեր գործունեութիւնը: Բոլորին կը ցանկանք ազգապանծ յաջողութիւն ու քաջառողջութեամբ հարուստ նորանոր տասնամեակներ:

**ՀԲԸՄ-ՀԵԸ Ընկերակցութեան  
Գործադիր Մարմին**



ՀԱԸՄ-ի Սուրիոյ Շրջանային Վարչութիւնը սրտի անհուն բերկրանքով կ'ողջունէ եւ կը շնորհաւորէ ողջ հայութիւնը Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան 128-ամեակի տոնակատարութեան առիթով:

«Յանուն Ազգի Եւ Հայրենիքի» կարգախօսով Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը այսօր եւս կու գայ փաստելու իր անյողորդ կեցումը ու ներկայութիւնը ի խնդիր հայ ժողովուրդի շահերուն եւ հայ դատի հետապնդումին:

Բիւր յարգանք ՀՅԴ-ի շարքերէն ներս ծառայող բոլոր նուիրեալներուն: Շնորհաւոր 128-ամեակ, յաջողութիւն դէպի պանծալի ամեակներ:

**ՀԱԸՄ-ի Սուրիոյ Շրջ. Վարչութիւն**



Անկեղծ գնահատանքի եւ արդար հպարտանքի մեր ջերմ գագացումները կը յայտնենք հայ ժողովուրդի ծոցէն ծնած այս կազմակերպութեան, որ իր մղած յամառ պայքարով անկորնչելի իրաւունք ձեռք բերած է իր մշտնջենական գոյութիւնը պահպանելու համար:

Համասփիւռքեան կազմակերպութիւնը հայ իրականութեան մէջ եղած է տիրական ներկայութիւն:

ՀՅԴ-ի 128-ամեակի հանդիսաւոր այս պահուն յարգանքով կը խոնարհինք հիմնադիրներուն յիշատակին առջեւ, այն նուիրեալներուն, որոնք սփիւռքահայ աննպաստ պայմաններուն տակ կեանքի կոչած են հայկական դարբնոցը, իրենց նայուածքը յառած հեռաւոր Մասիսին:

Ջերմապէս կ'ողջունենք ապա մերօրեայ նուիրեալները, որոնք անսակարկ կը նուիրաբերեն իրենց անձը նոր նուաճումներու, նոր յաղթանակներու տեսլականով, նոր օղակ մը անելցնելով ՀՅԴ-ի գործունեութեան ոսկեմատենակին:

**Համազգային  
Սուրիոյ Շրջանային Վարչութիւն**



Մարաշի Հայրենակցական Միութիւնն ու Գերմանիկ-Վասպուրական Մշակութային Միութեան Գործադիր Մարմինը ջերմապէս կը շնորհաւորեն ՀՅԴ-ի 128-ամեակն ու «Յանուն Ազգի Եւ Հայրենիքի» ի գործ դրուած ծառայութիւնը: Դիւրին չէ 128 տարի շարունակ, հաւաքական առաջադրանքներուն միասնաբար հասնելու նպատակով համադրել ճիգեր ու միջոցներ, կազմակերպել գանազան գործունեութիւններ ու մնալ պատենէի վրայ, աչքերը սեւեռելով որոշ խտելի մը: Այսօր ՀՅԴ-ն յստակօրէն կ'ամրապնդէ իր գաղափարապաշտ եւ ուժեղ տեսլականը ու կը շեշտէ իր ներկայութիւնը՝ մնալով իր գաղափարներուն իրականացման ձգտող նուիրեալներու փառանգ մը:

ՀՅԴ-ն հիմնադրութեան օրերէն իսկ մեծ կարեւորութիւն տուած է հայկական հարցին, նպատակ ունենալով համախմբել հայ ժողովուրդին ուժերը ու Միացեալ եւ Անկախ Հայաստանի կերտման ձգտիլ:

Ան յաճախ գլխաւորած է հայկական ինքնապաշտպանութեան կամաւորական շարժումները ու վարած է այնպիսի քաղաքականութիւն մը, որուն ելակետը բացառաբար եղած է հայ ժողովուրդին ֆիզիքական փրկութիւնը:

Յաւերժ վառ մնայ յիշատակը ՀՅԴ-ի հիմնադիրներուն, այս գաղափարախօսութեան ուղիին վրայ գոհուող հերոսներուն եւ 128 տարիներ շարունակ շունչ եւ հոգի տուող անյայտ զինուորներուն: «Յանուն Ազգի Եւ Հայրենիքի»՝ յաղթական երթ դէպի 150-ամեակ:

**Մարաշի Հայրենակցական Միութեան  
Եւ Գերմանիկ-Վասպուրական Մշակութային Միութեան  
Գործադիր Մարմին**



Ջերմապէս կը շնորհաւորենք Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութեան 128-ամեակը: Կը մաղթենք ազգանուէր բեղուն գործունեութիւն՝ շարունակելու հայապահպանման իր քրքազան առաքելութիւնը:

**Հաուրդոս Գարակէօզեան Հաստատութեան  
Սուրիոյ Տնօրէնութիւն**



Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւն...

128 տարի առաջ հայ ժողովուրդի ծոցէն ծնունդ առնող, ապրեցար անոր հետ ու անոր համար, մարտնչեցար անոր ազատութեան համար ու «Լաւագոյն Տղերքը» գոհաբերեցիք ազատութեան բազիլին:

128 տարի ետք, նոյն ուժականութեամբ ու աւիշով կը շարունակեն երթը, ոչ միայն սփիւռքի՝ այլ նաեւ հայրենիքի մէջ՝ նուիրեալ փառանգներու անձնուրաց ծառայութեամբ:

Ողջոյն 128-ամեայ վաստակիդ,

Ողջոյն գալիքիդ ու բարիքիդ,

Ողջոյն քեզ ծնող ու պահող ժողովուրդին:

**ՍՕ Խաչի  
Շրջանային Վարչութիւն**



## ՄՏԱՄԱՐԶԱՆՔ



### ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 279)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1		■								■		
2							■		■			
3		■				■	■			■		
4			■			■	■			■		
5				■				■		■		
6				■	■					■		
7					■	■				■		
8		■			■					■		
9				■				■				
10	■	■			■							
11							■			■		
12								■				

#### Յորիզոնական

- 1- Կոմիտասի երգերեն: Սարսափ:
- 2- Հայկական լեռնաշխարհի ամենն բարձր լեռը: Հակառակ՝ Սուրիահայ գրողներու տարեգիրք:
- 3- Գոյություն ունի: Հակառակ՝ ծովագերք: Հակառակ՝ կռակի ոսկոր:
- 4- Նմանաձայն տառեր: Ճափոնական թատրոն: Փայտ ճեղքելու համար սեպ:
- 5- Հայկական մականուններու վերջավանկը: Հակառակ՝ դաշտ: Անձնական դերանուն:
- 6- Անխառն, մաքուր: Տարուան ամիսներեն:
- 7- Թշնամի: Շողկապ: Տուցական դերանուն:
- 8- Հակառակ՝ կենսաբանության մեջ կենդանի օրկանիզմներու չափերու մեծացում: Հակառակ՝ արմատը ճիւղերուն միացնող մաս:
- 9- Հակառակ՝ գրաբար «օր»: Երկաթաթելե ցանց: Կողպուտ:
- 10- Հակառակ՝ տարածքի միաւոր: Ձայնաւոր տառեր: Բուրդէ հիսուածք գետինը կամ պատը ծածկելու համար:
- 11- Նեղ ճամբայ: Լեցուն: Ձայնաւոր տառեր:
- 12- Սուրալով յարձակիլ: Շեղագիր:

#### Ուղղահայեաց

- 1- Հայաստանի հարաւը գտնուող պատմական շրջան: Ցաւի ճիչ:
- 2- Խառնակ վիճակ: Հակառակ՝ յարաբերական դերանուն:
- 3- Ոչ հասուն: Հակառակ՝ միշտ աւելի աճող:
- 4- Թուր: Հակառակ՝ հիւանդութիւն: Ահաւասիկ:
- 5- Հայ ազատամարտիկ, որուն նուիրուած է «Մռով լեռան լանջին սեւ ամպեր պատեց» երգը: Էական բայ:
- 6- Հակառակ՝ հասակ: Հակառակ՝ տարածքի միաւոր: Հակառակ՝ ժողով:
- 7- Հողի տակէն անցնող ճամբայ (թիւնէլ):
- 8- Արեւ: Հակառակ՝ հարցական դերանուն:
- 9- Առանց արի: Կուռքի սեղան, գոհարան:
- 10- Ձայնանիշ: Հակառակ՝ շողկապ:
- 11- Բաջ: Բիծ:
- 12- Դանիէլ Վարուժանի ստեղծագործութիւններեն:

### Պատրաստեց Մարինա Զիւլբոշեան-Պողիկեան

### ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 279)

Տեղաւորէ՛ (1-9) թուանշանները (9x9) քառակուսիներուն մէջ այնպէս, որ իւրաքանչիւր հորիզոնական եւ ուղղահայեաց տողի մէջ, ինչպէս նաեւ (3x3) տուփիկի մէջ մէկ անգամ արձանագրուին:

							8	
5			4	8	2	6	3	7
	3	8				5		
		7		5				
3	9		2		7		5	6
				9		4		1
		1			9	7	2	
7	4		1	2	5			8
	2	6		4				

### ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 50)

Վահագն Դաւթեանի ստեղծագործութիւնները ջնջելով գտէ՛ք պահուած բառը:

Պահուած բառը 11 տառերէ բաղկացած Դաւթեանի ստեղծագործութիւններէն մէկը կը ներկայացնէ:

լ	լ	է	ռ	ն	է	բ	ռ	ւ	մ
ա	ռ	կ	ա	պ	ռ	յ	տ	լ	ծ
շ	ծ	ւ	ռ	ծ	ռ	ւ	խ	յ	ն
խ	խ	ա	ս	հ	ռ	վ	ի	տ	ն
ա	ա	ա	բ	ա	ս	է	բ	է	դ
բ	ն	ս	ռ	է	բ	ի	ա	բ	ա
հ	ի	ռ	ա	ա	ւ	ա	բ	կ	վ
ի	ւ	ա	ս	ք	ջ	ռ	ց	ռ	ա
գ	ի	բ	ք	օ	տ	ի	տ	ը	յ
ա	ռ	ա	ւ	օ	տ	ը	ն	ի	բ

«Ծուխ Ծխանի», «Աշխարհի Առաւօտը», «Լուսաբացը Լեռներում», «Կապոյտ Գիրք», «Ծննդավայր», «Արեւոտ Հովիտ», «Առաջին Սեր», «Ասք Սիրոյ», երկ

## ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ

### ԽԱԶԲԱՌ (ՄԽ 278)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	մ	խ	ի	թ	ա	ր	ե	ա	ն	■	ս	ա
2	ռ	ս	կ	ի	ն	■	ր	է	■	հ	է	ն
3	մ	տ	■	ն	ի	■	ա	■	ն	ա	ր	տ
4	ի	ա	■	■	■	■	գ	ր	ա	ս	■	■
5	կ	մ	կ	մ	ա	լ	■	■	ր	տ	■	լ
6	■	բ	■	ի	ր	■	■	■	դ	ա	■	ն
7	մ	է	լ	ա	մ	ա	դ	ճ	ռ	տ	■	ի
8	ա	ր	■	ն	ա	■	է	■	ս	■	■	ա
9	լ	■	կ	ա	տ	ա	դ	ի	■	է	լ	ք
10	ի	ա	■	■	■	կ	ա	ր	օ	տ	■	ն
11	ա	ր	ի	■	ի	ա	■	■	լ	■	ն	ա
12	ս	ա	յ	ա	թ	ն	վ	■	■	օ	ր	■

### ՍՈՒՏՈՔՈՒ (ՄՍ 278)

6	1	8	5	2	7	4	9	3
4	3	5	9	8	1	6	7	2
9	2	7	6	4	3	5	1	8
5	7	1	4	6	8	2	3	9
8	4	2	3	5	9	7	6	1
3	9	6	7	1	2	8	5	4
1	6	3	8	7	4	9	2	5
2	5	4	1	9	6	3	8	7
7	8	9	2	3	5	1	4	6

### ՊԱՅՈՒԱԾ ԲԱՌ (ՄՊ 49)

Պահուած բառն է՝ «Չինէ Թագուհին»





## ԻՆՉ Կ'ԸՍԵՆ ԱՍՏՂԵՐԸ

**ԽՈՅ**  
Շաբաթավերջը պիտի անցընեք եզակի խանդավառությամբ: Առիթ պիտի ունենաք ընկերային շրջանակի մեջ ձեր միտքերը ազատորեն արտայայտելու:

**ՑՈՒԼ**  
Անհրաժեշտ է որ կրկնապատկեք ձեր ճիգերը՝ հասնելու համար ձեր նպատակներուն: Արդիւնաբեր շաբաթ մը ձեզի կը սպասէ:

**ԵՐԿՈՒՐԵԱԿ**  
Գաղտնապահ եւ վերապահ եղեք ձեր անձնական եւ զգացական կեանքին մէջ, որպէսզի դժուարութիւններ չունենաք:

**ԽԵՑՁԵՏԻՆ**  
Կամաւոր ծառայութիւնը կարելի է որ կը համարէք: Բարեգործութիւններ պիտի կատարէք՝ առանց տեղեակ պահելու ձեր շուրջինները:

**ԱՌԻՇ**  
Մարդիկ ձեր ժպիտն ու բարձր տրամադրութիւնը տեսնելով կ'ենթադրեն որ զերծ էք դժուարութիւններէ: Դուք, սակայն, կը յաջողիք յաղթահարել բոլոր դժուարութիւնները:

**ԿՈՅՍ**  
Չետաքրքրական հանդիպումներ պիտի ունենաք գործի ձեր ասպարեզին մէջ: Ձեր ուսերուն ունիք պատասխանատուութիւն մը, որմէ փախուստ պիտի չկարենաք տալ:

**ԿԵԻՈՔ**  
Անհասկացողութեան մը զոհ պիտի երթաք եւ քիչ մը տխրութիւն պիտի զգաք: Արտայայտեցէք ձեր միտքերը, որպէսզի մարդիկ լուսաբանուին:

**ԿԱՐԻՃ**  
Ուրախ լուրեր պիտի ստանաք, եւ ձեր տրամադրութիւնը պիտի բարձրանայ: Փոփոխութիւն մը պիտի կատարուի ձեր կեանքին մէջ:

**ԱՐԵՂՆԱՒՈՐ**  
Նոր տարուան առաջին օրերուն պէտք է վերատեսութեան ենթարկեք ձեր հաշիւները: Խնայողութեամբ ծախսեցէք, որպէսզի յառաջիկային նեղութեան չմատնուիք:

**ԱՅՇԵՂՋԻՐ**  
Սիրային յարաբերութիւններուն մէջ ձեզի համար մեծ նշանակութիւն ունին հակառակ սեռին մարդկային յատկանիշները:

**ՋՐՅՈՍ**  
Յառաջիկայ շաբաթ փոփոխութիւն կ'ակնկալուի ձեր գործին մէջ: Ձեր շուրջինները շատ բարձր պիտի գնահատեն ձեր աշխատասիրութիւնը:

**ՁՈՒԿ**  
Ընծայուած առիթներէն պիտի օգտուիք եւ ձեր գործերը ինքնավստահութեամբ յառաջ պիտի տանիք: Կյս շաբաթ մեծ յաջողութիւններ ձեզի կը սպասեն:



### ԿԱՂԱՄԲ

Կաղամբը ամենագործածական բանջարեղէնն է: Կ'օգտագործուի թարմ եւ եփած վիճակով: Կաղամբը հարուստ է ածխաջուրերով, սպիտակուցներով, հանքային աղերով եւ C կենսանիւթով: Ան կը պարունակէ նաեւ՝ պեքթաքարոթին, B1, B2 եւ PP կենսանիւթերը:

### ԿԱՂԱՄԲՈՎ ԲՈՒԺՈՒՄ

Բժիշկներ գիրութենէ տառապող անձերուն խորհուրդ կու տան օգտագործել թարմ կամ խաշուած կաղամբի հիւթ: Կաղամբի հիւթով թրջուցները կրնան օգնել յօդային հիւանդութիւններէ տառապողներուն: Անհրաժեշտ է բրդեայ կտորը թրջել կաղամբի հիւթով եւ դնել հիւանդի յօդին վրայ: Որոշ ատեն անցնել էտք, հիւանդը կը նկատէ, թէ ցաւերը ինչպէ՛ս կը մեղմանան: Թարմ կաղամբի տերեւներով պատրաստուած խոյսը կը նպաստէ թարախ կապած վերքերու ապաքինման: Անգլիացի նաւարկող եւ ծովագնաց՝ Ճէյմս Զուք կը պնդէր, որ իր շրջերկրեայ ճամբորդութեան յաջողութեան հիմնական պատճառներէն մէկը իր սնունդին մէջ կաղամբի օգտագործումն էր: Շնորհիւ այդ սննդամթերքին, նաւարկութեան ընթացքին, նաւագնացներէն ոչ մէկը հիւանդացած էր: Կաղամբը եւ սխտորը անփոխարինելի դեր ունեցած են նաեւ բեւեռագնացներուն համար՝ փրկելով վերջիններս շարք մը հիւանդութիւններէ:



### ԲԱՆՋԱՐԵՂԵՆ ՄԸ, ՈՐ ԿԵԱՆՔ Կ'ԵՐԿԱՐԷ

Բրիտանացի գիտնականներ շարք մը ուսումնասիրութիւններ կատարելէ ետք պարզած են ճակընդդէյի (բազուկ) բարդադրութիւնն ու իւրայատկութիւնը: Արդիւնքները ցոյց տուած են, որ ճակընդդէյի յաճախակի օգտագործումը կը բարելաւէ առողջութիւնը: Սննդամթերքներուն մէջ ճակընդդէյին ներառումը սըրտանոթային հիւանդութիւններէ պաշտպանուելու լաւ միջոց է: Ճակընդդէյով պատրաստուած ուտեստները կը բարելաւեն սըրտի մկաններուն աշխատանքը: Ճակընդդէյը, որ թելուկազգիներու ընտանիքէն շատ քաղցր արմատով կարմիր բոյս մըն է, որ օգտակար է նաեւ ջրային համակարգին, մասնաւորաբար մարդու հոգեկան վիճակի բարելաւման համար: Կ'ընուի նաեւ, թէ անոր օգտագործումը կը բարելաւէ յիշողութիւնը: Ճակընդդէյի մէջ ամկայ ետտը օգտակար է վահանագեղձին: Մասնագետներ կը թելադրեն գոնէ 2 օրը անգամ մը ուտել կամ խմել թարմ ճակընդդէյի հիւթը:

### ՍՈՒՆԿՈՎ ԵՒ ԵՐՇԻԿՈՎ ԿԱՂԱՄԲ

**Բաղադրութիւն**  
1/2 գլուխ կաղամբ  
1 գլուխ սոխ  
1 հատ ստեպլին  
200 կրամ սունկ  
100 կրամ երշիկ  
70 կրամ լոլիկի մածուկ  
Ձեթ  
Փոշի շաքար, կիտրոնի հիւթ, աղ, պղպեղ:

**Պատրաստութիւն**  
Սոխը կիսալուսինի ձեւով կտրտել, ստեպլինը քերիչով մանրել ու այս երկուքը ձեթին մէջ քիչ մը կակուրցնել: Աւելցնել սունկը: Երկու վայրկեան վերջ ավելցնել օղակ-օղակ կտրտուած երշիկը: Տապակին մէջ լեցնել բարակ շերտերու վերածուած կաղամբը, կափարիչը ծածկել ու եփել մինչեւ որ կաղամբը փափուկնայ, ավելցնել լոլիկի մածուկ, պտղունց մը փոշի շաքար, աղ, պղպեղ եւ կիտրոնի հիւթ: Մեղմ կրակի վրայ անընդհատ խառնել մինչեւ որ բոլոր նիւթերը կակուրցնան: Հրամցնել տաք վիճակով:  
Բարի ախորժակ:



## ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

### ՄՈՍԵՐԸ...

Սկիզբ՝ էջ 6

համար, շնորհակալություն կը յայտնենք Անոր շա՛տ ու շա՛տ բարիքներուն համար, կ'աղօթենք, որ Ս. Ծնունդի առիթով երկինքը լուսաւորած աստղը նաեւ ըլլայ մեր կեանքը լուսաւորողը: Կ'աղօթենք, որ Մանուկը խաղաղութիւն սփռէ աշխարհին, համերաշխութիւնը՝ մարդկութեան, սեր, սեր ու շա՛տ սեր, այնքան, որ ատելութիւնն ու չարիքը չքանան:

- Վերջացա՛ւ...,- ամսասանքով կ'ըսէ Տեսիլը՝ նայելով արցունքով ծանրաբեռնուած կոպերուս եւ իր փոքրիկ թելերով կը գրկէ ողջ էութիւնս:

Կրկին ձեռք-ձեռքի կը հեռանանք՝ միանալու տոնական մթնոլորտը վայելողներուն: Աւելի լուսաւոր է եկեղեցին, ավելի ջերմիկ է շրջապատը, մեր մոմերը կը շարունակեն բոցավառիլ՝ լուսաւորելով մեր ներկան եւ յուշելով, որ Աստուծոյ լոյսն է ատիկա, բարիին ու կատարեալին լոյսը, որուն պէտք է ձգտիլ եւ անով ապրիլ...

### ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆԸ...

Սկիզբ՝ էջ 7

Ժեր գոհունակ պիտի զգային՝ եթէ նոր իշխանութեան օրով, Ատրպէյճան հարուած մը հասցնէր Յայաստանին ու Արցախին...

Մտավախութիւններուն համար ցոյց կը տրուին նաեւ այլ յենակներ: Օրինակ, Յայաստան կը շարունակէ մնալ մանր ցոյցերով հաշիւներ հարցեր դասաւորել նախընտրող երկիր: Գիւղապետի մը կամ մարզպետի մը դէմ դժգոհութիւնները արտայայտութիւն կը գտնեն ցուցական արարքներով, մինչեւ իսկ դրպրոցի մը տնօրէնին պաշտօնագրով ման-պաշտօնի վրայ պահուելուն համար կը դիմուի վարչապետին միջամտութեան, ու ան կ'ընդառնէ նման հրաւերներու: Իսկական դժգոհութեան շարժառիթներ խոչնդան չեն «խանդավառներ» ցուցարարները: Նման նախանձախնդրութիւն՝ անձնապէս հարցերու լուծում բերելու տենդ՝ բնականաբար ողջունելի է, սակայն նաեւ կ'արժէ մտածել, թէ արդեօք նախարարներ կամ պետական այլ պաշտօնատարներ ինչո՞ւ պաշտօնի կոչուած են, եթէ ամենէն մեծ ու ամենէն երկրորդական դասուած հարցերուն լուծման համար պիտի դիմուի վարչապետին կարգադրութեանց:

Մտավախութիւններուն ու վերապահութիւններուն յենակ ծառայող այլ տուեալներ կը ստեղծուին ավելի յաճախակիօրէն: Ամանորի նախօրեակին ու անկէ ասդին, սկըսած է գլուխ ցցել ապրուստի սղութիւնը. կան սպառողական նիւթերու, ներառեալ բնական կազի սակագիներու բարձրացման, որոշ տուրքերու յաւելման եւ աշխատանքի որոշ կալուածներու (օրինակի համար՝ փոխադրամիջոցներու) մասին նոր տնօրինումները: Իշխա-

նութեան մօտիկ կանգնող լրատու աղբիւրներ իսկ սկսած են ավելի յաճախ խօսիլ դժգոհութեան նոր խմբումներու եւ բողոքի դրսեւորումներու հաւանականութեանց մասին, որովհետեւ որդեգրուած կարգ մը քայլեր կը սպառնան ավելցնել գործազուրկներու թիւը (օրինակ՝ ճաշարաններու կալուածին մէջ): Վարչապետին ու գործակիցներուն բացատրականները սկսած են նուազ համոզիչ թուիլ: Երբ ապրուստի հարցեր կը բերուին առաջին գիծի վրայ, ձեռով մը կը լուսանցքայնացուին... Արցախի եւ ընդհանրապէս Յայաստանի ապահովութեան, արտաքին յարաբերութեանց մէջ նոր նուաճումներու առաջադրանքները, ալ ո՛ր մնաց Սփիւռքի ու Մշակութիւնի նախարարութեանց վերաձեւաւորման որոշումէն թիտղ մտահոգութիւնները:

Եթէ 14 Յունուարը պիտի ըլլայ Ապրիլէն ասդին տեղի ունեցող զարգացումներու ճամբուն նոր փուլի մը մեկնարկը, մտավախութեանց չէզոքացման եւ լաւատեսութեան, յոյսի ալիքներուն անվերադարձ բարձրացման համար, անհրաժեշտ են վիճակներու դարմանումը, ապահովութեան թէ տնտեսական-ընկերային, քաղաքական ու դիւանագիտական կալուածներու մէջ դրապաշտ գործակցութեան ու մրցակցութեան ձեւաւորումը, այն տրամաբանութեամբ, որ Յայաստանն ու Արցախը կը կարօտին հայրենի հողերուն վրայ ապրողներուն ու աշխարհատարած հայութեան բոլոր կարելիութիւններուն մէկտեղման, բոլոր ձեռքերու միացման, եւ սա անբովանդակ նշանախօսք չէ: Նոր հորիզոնին յստակացման մէջ, շատ կարեւոր դեր պիտի ունենայ, պէ՛տք է ունենայ ընդդիմութիւնը, որպէսզի չարդարանան միակուսակցականութեան «վարկած»ը յառաջ քշողները, ավելի՛ն, իշխանութիւնը՝ իր բոլոր ոլորտներուն մէջ, պէտք է զգայ, թէ ուսին ետին կան իր գործերուն արդարօրէն հետեւող, իր սխալները ճշմարտացիօրէն քննադատող եւ բարեփոխում պահանջող գլուխներ, որոնց աչքերը ակնդետ կը հետեւին իր իւրաքանչիւր քայլին, պատրաստ են ծափահարելու դրական քայլերը, բայց նաեւ արդար քննարկումի ու քննադատութեան ենթարկելու կամայականութիւններն ու սխալները: Այլ խօսքով, ընդդիմադիր ճակատը, խորհրդարանին մէջ թէ դուրսը՝ պարտի լիարժեքօրէն վերականգնել արդար ու տեղին քննադատութիւնը, իշխանութեան հետ ապրիլ յաջողութիւններու բերկրանքը, զայն զգուշացնել խտրումները: Բնականաբար մամուլէն ալ կը սպասուի ամեն «սրամտութիւններու» վարքագիծէն հրաժարում եւ առողջ քննարկումներու բեմ դառնալ, դուրս գալ իշխանութեան որբէլէ քայլը ծափահարողի կամ քննադատողի խրամատներէ:

...Մեր մանկութեան օրերուն, երեք հարազատ մը լսած ենք հետեւեալ մանրավէպը: Իմաստուն մարդ մը ամեն օր աղբիւր կը դրկէր իր դեռատի գաւակը, որպէսզի կու-

ծով ջուր բերէ: Տղան ճամբայ դնելէ առաջ, հայրը աղուոր ապտակ մը կու տար գաւակին, զգուշացնելով, որ կուժը չկտորէ: Դրացիները, մեղքաւոր մանուկին, փորձած են միջամտել ու պահանջած են հօրմէն, որ ա՛լ չապտակէ տղեկը: Յայրը տեղի տուած է եւ յաջորդ օրը, առանց ապտակելու աղբիւր դրկած է տղեկը: Վերադարձին, մանչուկը անուշադիր գտնուած է ու կտորած է կուժը: Դրացիները, իմանալով պատահածը, մտավախութիւն յայտնած են, թէ արդեօք դաժան հայրը որքա՞ն պիտի ծեծէ անուշադիր տղան: Յայրը ձեռք չէ բարձրացուցած եւ դրացիներուն բացատրած է. «Կուժը կտորուելէն ետք, ապտակը ի՞նչ իմաստ ունի. կ'ապտակէի՞ որպէսզի ուշադիր ըլլար եւ ջուր բերէր...»: Յայաստանի մէջ թէ Սփիւռքի, վրատահաբար ոչ ոք նպատակ ունի ֆիզիքապէս ապտակելու ջուրի գացողները, սակայն 14 Յունուարի նախօրեակին, մանրավէպը մտածելու առիթ կու տայ:

### ՎԱՅԱՆ ՏԵՐԵԱՆ...

Սկիզբ՝ էջ 9

Ծուներութեամբ, Վահան Տերեան աշխոյժ մասնակցութիւն ունեցաւ հայ իրականութեան մէջ «լենինեան» գաղափարներն ու քաղաքական վարքագիծը տարածելու եւ «հիմնաւորելու» մեծ մոլորակքին մէջ: Փաստօրէն Վահան Տերեան այս առումով եւս ուղի բացաւ արեւելահայ իրականութեան մէջ՝ համառուսական եւ որոշապէս պոլշեիկեան յեղափոխութեան անկեղծ ջատագովը դառնալով: Իբրեւ այդպիսին՝ Տերեանի հարազատ շառաւիղն է Զարեան, որ իր եղբորական վախճանով այնքան ծանր գին վճարեց պոլշեիկ մին անկեղծօրէն հաւատալու հայ բանաստեղծի մոլորակքին:

Վահան Տերեանի գաղափարական կենսագրութեան վրայ վճռորոշ անդրադարձ ունեցաւ 1905-ի համառուսական առաջին յեղափոխութիւնը՝ իր առաջացուցած յոյգերով: Յեղափոխութեան մակընթացութեան շրջանին Տերեան ոգեւորուեցաւ հին աշխարհը քանդելու եւ «լուսաւոր», «արդար» ու «իրապէս ազատ» նորը կառուցելու երազով: Իսկ երբ եկան ցարական հակահարձ խստութիւնները եւ յեղափոխութիւնը տեղատուութեան դատապարտուեցաւ, Տերեանի երգերը սկսան թախիծով ու տրտմութեամբ համակուիլ՝ սեփական իր մարմինը հիւժող հիւանդութեան առաջացուցած յուզաշխարհին հետեւողութեամբ...

«Փշէ պսակ» վերնագրով մամուլի էջերուն 1906-ին լոյս տեսած «յեղափոխական» իր քերթուածներուն մէջ անգամ, Տերեանի համառուսական ներշնչումի խորքին հաստատօրէն ծուարած է հայ քաղաքական մտքի մոլորեալ բանաստեղծը, որ Յայաստանի եւ հայ ժողովուրդի փրկութիւնը կը տեսնէ բացառապէս նոր Ռուսաստանի կերտումին մէջ: Այդ մղումով ալ, Տերեան բուն հակադրութեան մէջ գտնուեցաւ հայ ազգային-ազատագրական շարժման հետ, յատկապէս անոր

դեկավար ուժին՝ Դաշնակցութեան դէմ հետեւողականօրէն գաղափարական պայքար յայտարարելով:

Թեւ Տերեան շատ ուշ անդամագրուեցաւ Լենինի կուսակցութեան (որոշ կենսագիրներու համաձայն Ապրիլ 1917-ին ան ստացաւ կոմունիստի կուսակցական անդամատեղը), բայց մինչ այդ ոգի ու բռին գործակցեցաւ Ստեփան Շահումեանի եւ Ալեքսանդր Միասնիկեանի հետ՝ յատկապէս հայ գրականութիւնը ռուսերէնի թարգմանելու եւ լենինեան գաղափարախօսական գործերը հայերէնի թարգմանելու բեղուն ասպարէզին մէջ: Այդ շրջանին ստեղծեց նաեւ «Երկիր Նայիրի» շարքը իր բանաստեղծութիւններուն, ուր Յայաստանի եւ հայ ժողովուրդի անհուն պաշտամունքը ընդլուզուած են համառուսական եւ «բանտորական մեծ յեղափոխութեան արշալոյս»ը անտեղու եւ «ազգային մեր փրկութեան» ուղին այդ ուղղութեամբ հունաւորելու խոր ու անկեղծ հաւատքով:

Տերեան մտածողի եւ քաղաքական գործիչի ուղին իր գաղաթնակէտին հասաւ 1917-ի վերջերուն, երբ իբրեւ ազգային հարցերով խորհրդային իշխանութեան խորհրդական եւ յանձնակատար, Տերեան «մեծ ներդրում» ունեցաւ - ռազմականութեան ռուս զօրքը տուն կանչող Լենինեան Դեկրետին զուգահեռ - «Թրքահայաստանի մասին» նոյն Լենինի հրապարակած Յրամանագրի մշակման մէջ: Յրամանագիր՝ որ սակայն գերեզմանը փորեց Արեւմտահայաստանի՝ անպաշտպան ձգելով հայ ժողովուրդը գազազած թուրք զօրքերու ներխուժման դէմ:

Լենինեան այդ քաղաքականութեան հայրենակործան հետեւանքներն ու 1918-1920 ժամանակաշրջանի հայկական բախտորոշ իրադարձութիւնները, բնականաբար, մղեցին Տերեանը՝ սկզբնական իր խանդավառութիւնն ու թերահաւատութիւնը վերանայելու, այլեւ սըրբագրելու:

Բայց հիւժախտը արդէն իր անդամանելի ակերը գործած էր եւ 7 Յունուար 1920-ին վերջ գտաւ մեծատաղանդ հայ բանաստեղծին կեանքը, որուն ազգային-քաղաքական գործունեութեան պատգամը իր կիզակետին միշտ ալ ունեցաւ իր անմահ բանաստեղծութեամբ շնչաւորուած հայկական խորիտ հաւատքը:

Մի խառնեք մեզ ձեր վայրի, արջի ցեղերին,-

Մեր երկիրը ակերուած, բայց սուրբ է եւ հին:

Որպէս լեռն է մեր պայծառ տեսել հազար ձիւն,

Այնպէս նոր չեն մեզ համար ցաւ ու դառնութիւն:

... Շատ է տեսել երկիրն իմ ցաւ ու արհաւիրք,

Լաց է այնտեղ ամեն երգ եւ ողբ՝ ամեն գիրք:

Գերուած ենք մենք, ո՛չ ստրուկ, գերուած մի արծիւ,

Չարութեան դէմ վեհսիրտ միշտ, վատի դէմ ազնիւ:

Բարբարոսներ կը գան ու կ'անցնեն անհետ,

Արքայական խօսքը մեր կը մնայ յաւետ...





Ռաֆֆի Միլախեան

## ՀԱՅԿԱԿԱՆ

### ԿԱՐԵՆ ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅԿ ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՄՐՑԱՇԱՐՔԵՐՈՒՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿՆԵՐ ԱՐՁԱՆԱԳՐԵՑԻՆ

Հայաստանը ներկայացնող կրանտմասթրոններ Կարեն Գրիգորեան եւ Հայկ Մարտիրոսեան մեկ անգամ յաղթանակ արձանագրեցին միջազգային մրցաշարքերու ընթացքին:



Սպանական Լորքա քաղաքին մէջ մասնակցելով 7-րդ միջազգային փառատօնի մրցաշարքին՝ Գրիգորեան հանդիսացաւ տիտղոսակիր, առաւելագոյն 9 կետէն ապահովելով 8 կետ: Անոր ետին գտնուող հինգ կրանտմասթրոններ անկէ ետ մնացին մեկական կետով:

Իսկ Մարտիրոսեան, որ իր մասնակցութիւնը բերաւ գոլիցերիական Ֆիլիպ քաղաքին մէջ կատարուած Ս. Ծննդեան 47-րդ միջազգային մրցաշարքին, առաւելագոյն 7 կետէն ապահովելով 5,5 կետ, հանդիսացաւ տիտղոսակիր՝ լրացուցիչ ցուցանիշներով գերազանցելով 4 ուրիշներու, որոնք եւս ապահովեցին 5,5-ական կետ:

### Ուլբե՛ր եւ Հայաստանի 2018-ի «Տարուան 10 Լաւագոյն Մարզիկները»

2018-ի Դեկտեմբերի աւարտին, ՀՀ Մարզանքի եւ Երիտասարդութեան Հարցերու Նախարարութեան նախաձեռնութեամբ տեղի ունեցաւ 2018-ի ՀՀ «Տարուան 10 Լաւագոյն Մարզիկներ» մրցոյթը՝ նախարարութեան մէջ հաւատարմագրուած լրատուամիջոցներուն եւ նախարարութեան գլխաւոր մարզիչներուն քուէարկութեամբ:



«Տարուան 10 Լաւագոյն Մարզիկներ»ու յաւակնորդներու ցանկին մէջ ընդգրկուած էր 21 մարզիկ:

- Վերջնական արդիւնքը՝ ստորեւ.
- Կրթութիւն / Յունահռոմեական ըմբշամարտ
- Կրթութիւն / Մարմնամարզութիւն
- Ֆերտիլիտետ / Կարապետեան / Ժիւտօ
- Վլատիմիր Յարութիւնեան / Լեւ Սարգսեան / Ջրացատկ
- Կրսէն Ղազարեան / Սամայօ
- Մաքսիմ Մանուկեան / Յունահռոմեական ըմբշամարտ
- Սիմոն Մարտիրոսեան / Ծանրամարտ
- Գոռ Միլանեան / Ծանրամարտ
- Գրիգոր Մխիթարեան / Սամայօ
- Էդկար Ստեփանեան / Հեծանիւի մարզանք

## ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

### ՖԻՖԱ-Ն ՀՐԱՊԱՐԱԿԵՑ ԽՈՒՄԵՐՈՒ ՏԱՐՈՒՄԸ ՎԵՐՋԻՆ ԴԱՍԱՌՐՈՒՄԸ



«ՖԻՖԱ»-ն հրապարակեց աշխարհի ֆութպոլի միջազգային հաւաքականներուն 2018 տարեշրջանի վերջին դասաւորումը: Սոյն դասաւորման մէջ, Հայաստանի ազգային հաւաքականը մնաց 101-րդ դիրքին վրայ՝ ապահովելով վարկանշային 1222 կետ: Այս դասաւորումէն ետք Հայաստան որդեկ մրցում չկատարեց: Առաջին տասնեակին մէջ Պելճիքան մնաց առաջին դիրքին վրայ, իսկ աշխարհի արդիւնեան Ֆրանսան՝ երկրորդ, Պրագիլը՝ երրորդ:

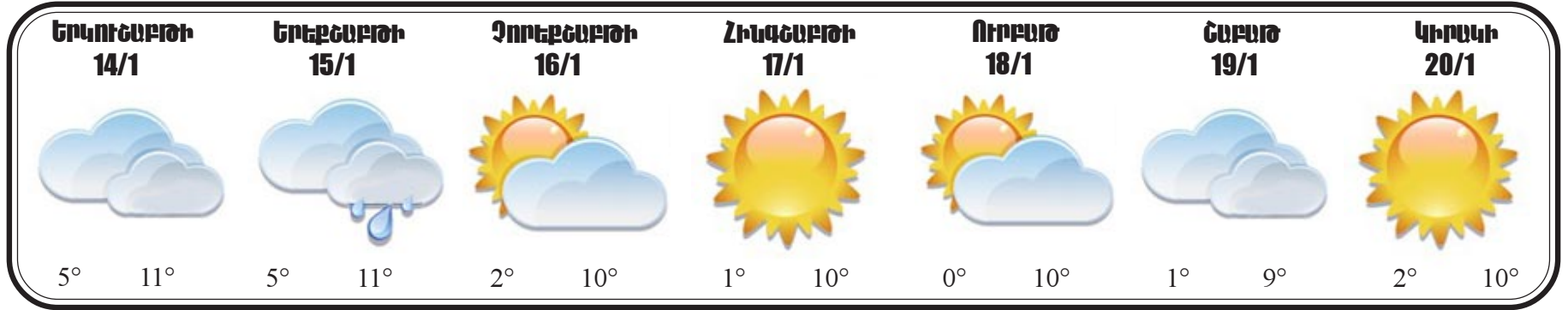
### ՌԻԱԼ ՄԱՏՐԻՏԸ ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՆՈՅԵԱԿ

Պատմութեան մէջ չորրորդ, իսկ հերթական երրորդ անգամ ըլլալով Սպանիոյ մայրաքաղաքի արքայական ակումբը՝ Ռիալ Մատրիդը յաջողեցաւ տիրանալ աշխարհի ակումբներու պիտոյեանութեան տիտղոսին, աւարտական մրցումին 4 - 1 արդիւնքով պարտութեան մատնելով հիւրընկալ իմարաթեան Ալէյն խումբը: Մրցումի առաջին փուլին, Սպանիոյ թագաւորական ակումբը տիրապետեց խաղարկութեան եւ 14-րդ վայրկեանին յաջողեցաւ Մտորիչի միջոցաւ ցնցել մրցակիցին դարպասը: Կողմ նշանակումէն ետք, մատրիտեան խաղողները շարունակեցին իրենց խիտ յարձակումները, բայց Էյնի դարպասապահը յաջողեցաւ փրկել դարպասը վտանգաւոր գնդակներէ: Երկրորդ կիսախաղին, Ռամոսի ընկերները շարունակեցին նոյն թափով, բայց անոնք հանդիպեցան ինքնավստահ բերդապահի մը, որ կրցաւ դիմանալ մինչեւ 60-րդ վայրկեան, երբ երկրորդ անգամ ըլլալով իր դարպասը եւս ցնցուեցաւ: 79-րդ վայրկեանին, խումբի խմբապետ Ռամոսը յաջողեցաւ նշանակել կազմին երրորդ կողմ, որմէ ետք հիւրընկալ կազմը նուագեցնելով արդիւնքին տարբերութիւնը արձանագրեց իր միակ կողմ: Նախքան հանդիպումին աւարտը Ալէյնի պաշտպանողական խաղցող Եսիկա Նատերը սխալմամբ իր խումբին դարպասին մէջ նշանակեց Ռիալի 4-րդ կողմ: Այսպիսով արժանաւոր մարզիչ Սոլարի յաջողեցաւ Ռիալ Մատրիտին հետ տիրանալ իր առաջին տիտղոսին եւ մուտք գործել համաշխարհային մրցանիշներու պատմութեան մէջ:



Ստորինիօ ԱՆԳԱՍ ՄԸ ԵՄ ՅԵՆԱՅՈՒՅԵԱՒ ԻՐ ՊՈՇՏՈՒՄԸ

Նախորդ Ուրբաթ, Անգլիոյ Մանչեսթըր Իւնայթըտի վարչակազմը մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին պաշտօնապէս յայտարարեց պաշտօնազրկումը Փորթուկալցի մարզիչ Ճոզէ Մորիսիոյի: Ըստ անգլիական «Սանտեյ Թայմզ» օրաթերթին, Մորիսիօ երբ ժամանած էր ակումբի գրասենեակ, կը կարծէր թէ ակումբին նախագահը իր հետ պիտի գրուցեր ձմեռային փոխադրաշրջանին խումբին նոր խաղողներ միացնելու մասին, սակայն ան անակնկալի առջեւ գտնուեցաւ, երբ նախագահը տեղեկացուց զինք պաշտօնազրկելու որոշումը: Ըստ յայտարարութիւններուն, Մորիսիօ անմիջապէս մեկնեցաւ Անգլիա, ապա Լիզպոն: Յիշեցք թէ առժամեայ ժամանակաշրջանի մը համար խումբին մարզիչի պաշտօնը վստահուեցաւ խումբի նախկին խաղող նորուէկիացի Ճոնար Սոլիսկայէրին:





## ՀԱՆՏԻ...

Սկիզբ՝ էջ 1

Հաւատացեալ ժողովուրդի կողքին, Ս. Պատարագին իրենց մասնակցութիւնը բերին 33 Հալեպի գըլխաւոր Հիւպատոս Արմէն Սարգըսեան, Սուրբոյ խորհրդարանի երեսփոխան Ժիրայր Ռէսեան, Պատկան

միայն յանձնառու է մեր գոյութեան պահպանութեան, այլեւ այդ պատճառով կը միջամտէ մեր կեանքին՝ ի նպաստ մեզի եւ կը խոստանայ «փառաւորեալ մարմին» շնորհել հաւատարիմ ծառաներուն (Ա. Կր 15. 42-44):  
 գ) Աստուածորդին աշխարհ գալով նմանեցաւ մեզի (Եբր 2. 14, 17)՝ ծնաւ, մանկացաւ, աճեցաւ «իմաս-



Մարմինի եւ Ազգ. Իշխանութեան ներկայացուցիչներ:

Մեր Տիրոջ՝ Յիսուսի մկրտութիւնը խորհրդանշող ջրօրինեքի



արարողութենէն ետք, Սրբազան Հայրը իր պատգամը տուաւ: Տեր Շահան յատկապէս ըսաւ.

«Մեր Փրկիչին ծնունդը հիմնական եւ եական ի՞նչ իմաստներ կ'ընծայէ մեզի:»

ա) Աստուած մեզմէ հեռու, օտար եւ անտարբեր էակ մը չէ, այլ Որդիին ծնունդով մեզի հետ է եւ մեր կողքին է (Մըտ 1. 23): Մահուան դատապարտուած մարդը լըքուած մը չէ, այլ հոգատար երկնաւոր Հայր մը ունի, որ երկնքէն՝ իր փառքէն երկիր կ'իջնէ կորուսեալ որդիները փնտռելու եւ փրկելու գաւտնը (Դկ 15):

բ) Աստուածորդին ո՛չ միայն արարիչն է մարդուն, մեր մարմինին, այլեւ հոգատարն է մեր ողջ էութեան՝ ամբողջութեան: Աստուածորդին ո՛չ

տութեամբ եւ մարմնով» (Դկ 2. 52)՝ բացի մեղքէն (Բ. Կր 5. 21), որպէսզի մեզ նմանեցնէ իրեն՝ Աստուծոյ: Ա՛յդ պատճառով ալ Քրիստոս կը հասկընայ մեզ՝ մեր տկարութիւնները եւ կը կարեկցի մեզի (Եբր 4. 15):

դ) Աստուածորդին մեզ մեր մեղքերէն ազատելու նպատակով մարմնացաւ, եւ մարմինին մեջ դատապարտուած մարդը հոգեպէս բժշկեց՝ ազատեց մեղքի ու մահուան կապանքներէն (Դկ 19. 10, Հո 8. 3): Մեզ վերականգնեց նոր Ադամին պատկերով եւ «վերստին մարդը անմահացաւ, գարդարուած անկողոպտելի գգեստով» (Շարական): Իր ծնունդով մենք վերածնանք ու իր փառքը հագուեցանք, ինչ որ կորսնցուցած էինք դրախտի մեր անկումին պատճառով: Մարդը երկրորդ Ադամով դարձաւ կրկին անգամ արարչագործութեան պատկուրը եւ իրմով վերագտաւ իրեն շնորհուած փառքը:»

Ապա եկեղեցւոյ թափօրը Սրբազան Հօր առաջնորդութեամբ ուղղուեցաւ շրջափակ, ուր տեղի ունեցաւ «Կիլիկիա» մաղթերգին երգեցողութիւնը:

Պատարագի ւարտէն ետք, եկեղեցւոյ ներքնասրահէն ներս Առաջնորդ Սրբազան Հայրը ընդունեց հաւատացեալ ժողովուրդին,



ազգային իշխանութեան, մարմիններու, միութիւններու ներկայացուցիչներուն, ապա նաեւ համայնքապետներուն, պետական բարձրաստիճան պատասխանատուներուն եւ Պատասխանակցութեան Հալեպի ընդհանուր քարտուղարին շնորհաւորանքը:



## Նոր Տարուան Նորերես Ութսունամեայ Հայ Ծերութիւններու

Աստուածաշունչը կը թելադրէ պատուել ու մեծարել տարեցները. «Մազը ճերմկածին առջել ոտքի ելիր, եւ ծերերը պատուէ, ու քու Աստուծմէր վախցիր»:

Հովանաւորութեամբ Բերիոյ Հայոց Թեմի Բարեջան Առաջնորդ

շնորհակալութիւն յայտնեց Առաջնորդ Սրբազան Հօր հայ երեցներուն ցուցաբերած իր հայրական հոգատարութեան համար:

Ութսունամեայ տարեցները սըրբազան հօր հետ ճաշակեցին պատրաստուած յատուկ ճաշը:



Գերշ. Տ. Շահան Սրբ. Արք. Սարգիսեանի, կազմակերպութեամբ թեմիս նպաստից Յանձնախումբին, նախորդ տարիներու հետեւողականութեամբ, Շաբաթ, 29 Դեկտեմբեր

Ամանորեան մթնոլորտը իր յատուկ հրապոյրը կը զգենայ Կաղանկ Պապուկին ներկայութեամբ եւ գեղարուեստական յայտագիրով: Արդարեւ, գեղարուեստական



2018-ի յետմիջօրեի ժամը 2:00-ին «Նիւ Սպիտակ» ճաշարանէն ներս ութսունամեայ (1938 -ի ծնունդ) 56 տարեցներու հետ հաւաք մը տեղի ունեցաւ:

Առաջնորդ Սրբազան Հայրը

յայտագիրով Մարինէ Մարգեան մենեքագէ ամանորեան եւ ժողովրդական երգեր՝ ընկերակցութեամբ Միհրան Աշակերտեանի (ձեռնադաշնակ): Անոնք խանդավառեցին ներկաները, իսկ Կաղանկ Պապուկը իւ-



«Տերունական» աղօթքով եւ սեղանի օրհնութեամբ բացաւ հանդիպումը, ապա ան, ծերունիներով շրջապատուած, հատեց տարեցներուն նուիրուած կարկանդակը:

Այնուհետեւ տեղի ունեցաւ ամանորեան մտերմիկ հաւաքոյթ մը:

Յանձնախումբիս անդամներէն Կայծակ Յովակիմեան բարի գալուստ մաղթեց ներկաներուն եւ յանձնախումբին անունով խորին

րաքանչիւր տարեցի նիւթական նուէր յանձնեց:

Ամանորեան ձեռնարկը իր ւարտին հասաւ Առաջնորդ Սրբազան Հօր նպաստից Յանձնախումբին ուղղած գնահատանքի խօսքով եւ «Պահպանիչ» աղօթքով: Ապա Սրբազան Հայրը տարեցներուն մաղթեց օրհնաբեր տարի, քաջամոռցութիւն եւ երկար կեանք:

**Նպաստից Յանձնախումբ**